

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marțea, Joi și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiu, str. Măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, str. Măcelarilor Nr. 45.
Serisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.,
rândul cu litere garmond.

Nr. 15,470 Pres.

IOAN,

din îndurarea lui Dumnezeu Arhiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania și Mitropolit al Românilor greco-orientali din Ungaria și Transilvania.

Iubitului cler și popor din arhiepiscopia noastră transilvană, dar și îndurare dela Dumnezeu Tatăl și Domnul nostru Isus Cristos.

Știind eu cu câtă bucurie au așteptat toți creștinii, și așa și voi iubiților mei fii sufletești, aceste sfinte sărbători ale nașterii Domnului și Mântuitorului nostru Isus Cristos, și cum v'ați întrunit în sfânta biserică, ca să mulțămiiți preabunului Dumnezeu, și pentru că v'a învrednicit a ajunge aceste sfinte zile, precum cari unii chiar și dintre rudeni, prieteni și cunoscuți, nu le-au ajuns: ca părinte sufleteș al vostru vin și eu, cu sufletul meu între voi, nu numai să mă bucur și eu împreună cu voi la aceste zile mari, dar și pentru că să vă adresez și astădată câteva cuvinte de învățătură, despre nașterea Domnului.

Pentru a înțelege cât mai bine taina cea mare a nașterii Domnului este de lipsă să ne amintim, iubiților, cum preabunul Dumnezeu nu s'a îndestulat că a făcut lumea aceasta cu toate bunurile și cu toată frumusețea ei numai pentru oameni, iar pre oameni de cele mai a'ese ființe ale sale, să o stăpânească precum însuși zise la fecere: „*creșteți și vă înmulțiți și stăpâniți pământul*”. Este de lipsă să ne amintim, iubiților, cum preabunul Dumnezeu nu s'a îndestulat, că a făcut pământul să ne adăpostească și să ne susțină, până suntem în această viață, până la reîntoarcerea trupului nostru iarăși în pământ, din care s'a luat și cum a făcut cerul, și pentru că sufletul nostru nemuritor să se reîntoarcă iarăși acolo, la Dumnezeu de unde s'a luat și să viețuiască vecinic. Să ne amintim, iubiților, cum preabunul Dumnezeu nu s'a îndestulat nici cu acestea și multe alte asemenea bunătăți făcute pentru binele și fericirea oamenilor, ci când a văzut că oamenii în urma păcatului s'au înstrăinat de El și prin aceasta și de binele și fericirea lor, după ce mai înainte a pregătit calea prin proroci, când a sosit plinirea vremii a trimis în lume chiar și pre unul născut Fiul său, Domnul și Mântuitorul nostru Isus Cristos, pentru că să ne întoarcă iarăși la Dumnezeu, să ne învețe cunoștința adevăratului Dumnezeu, să reînnoiască sfânta legătură a religiei, arătându-ne mernicia noastră pre pământ și după moarte, și să ne mântuie de osânda păcatului și a urmărilor lui, deschizându-ne iarăși calea la fericirea cea dintâi.

Iată pentru ce s'au bucurat de nașterea Domnului, nu numai oamenii pre pământ, ci și îngerii în ceruri, cântând: „*Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu, și pre pământ pace și între oameni bunăvoie*”. Iată pentru ce a zis și îngerul Domnului către păstorii din jurul Vifleemului unde s'a născut Domnul: „*Iată ves-*

tesc vouă bucurie mare, că astăzi s'a născut vouă Mântuitor, carele este Cristos Domnul”. Iată pentru ce au alergat și Craii dela răsărit, cu daruri la închinăciunea Domnului. Iată pentru ce ne bucurăm și noi și serbăm cu atâta evlavie și bucurie amintirea nașterii Lui.

Când sfânta maica noastră biserică a orânduit a se sărba în tot anul acest mare praznic al nașterii Domnului, nu a făcut aceasta numai pentru a ne întruni în sfintele noastre biserici și a mulțumi preabunului Dumnezeu și pentru aceasta mare și negrăită îndurare spre noi, ci a făcut-o și pentru că să cunoaștem și să înțelegem, că preabunul Dumnezeu a făcut toate acestea numai din nemărginita sa dragoste spre noi, și așa să ne-o însușim, să o păstrăm și să o cultivăm și noi, atât către El, cât și către deaproapele noastre.

Să cunoaștem și să înțelegem, iubiților, că și însuși Domnul nostru Isus Cristos, numai din dragoste către noi s'a pogorât din ceruri pre pământ și s'a făcut om, a pățimit, s'a răstignit, a murit, s'a îngropat și a înviat din morți pentru noi oamenii și a noastră mântuire. De aceea și sfânta sa religie a întemeiat-o tot numai pe fundamentul dragostei sau iubirei, zicând: „*să iubești pre Domnul Dumnezeul tău din tot sufletul tău, și pre deaproapele tău ca însuși pre tine*”.

Să cunoaștem și să înțelegem, iubiților, că tot numai dragostea sau iubirea creștinească a însuflețit și pre sfinții Apostoli să lase părinți, frați și surori, să lase casele și averile lor, să lase toate și să urmeze Domnului. Dragostea către Dumnezeu și deaproapele i-a însuflețit să nu se sfiască de feluritele greutăți, de prigoniri de tot felul, și de primejdiile de viață. Dragostea creștinească făcu și pre numeroșii mucenici să mucenicească pentru Dumnezeu și pentru omenire.

Tot numai din dragoste creștinească s'au ridicat în trecut, cum se ridică și în timpul de acum, numeroase biserici și școli, numeroase spitale și azile, numeroase fonduri și fundațiuni de binefacere și alte asemenea așezăminte religioase și culturale. Și tot aceea dragoste creștinească a îndemnat și în trecut, precum îndeamnă și astăzi, pe mulți fruntași binefăcători ai noștri, a sprijini cu mari jertfe sfintele noastre așezăminte, pentru binele și fericirea noastră. De aceea și sfântul apostol, voind a ne arăta însemnătatea cea mare a dragostei creștine zice: „*De aș grăi în limbi îngeresti, de aș ști toate tainele, de aș avea toată știința și toată credința, încât să mut și munții, de aș împărți toată averea mea, și chiar de mi-aș da trupul meu să l'arză, dacă nu am dragoste, nici un folos nu mi este*”. Din acestea înțelegând și noi darurile cele mari ale dragostei creștinești, să ne silim a ni-o însuși și noi și a o cultiva în măsură tot mai mare.

Ce bine și ferice ar fi oamenii, dacă ar cultiva în măsură tot mai

mare acea dragoste creștinească. Atunci ar domni și între oameni pacea și bunăvoirea, cântată de îngerii la nașterea Domnului, atunci nu ar mai fi atâtea pricinii, neplăceri, năcazuri, supărări și prigoniri între ei, nu ar fi nici atâtea procese, nici atâtea cheltuieli și sarcini. Din contră, cum s'ar ajuta și s'ar sprijini oamenii unii pe alții în năcazurile și în lipsele lor, și cum ar domni atunci și pe pământ împărăția lui Dumnezeu cea din cer, pe care o cerem în rugăciunea noastră cea de toate zilele: „*Tatăl nostru carele este în cer, să vină împărăția ta precum în cer așa și pre pământ*”. Și așa cu cât mai sigur ar dobândi oamenii pe lângă binele pământesc și fericirea cea vecinică!

Deci ce v'ași putea recomanda mai cu tolos la aceasta ocaziune, iubiților, decât să îmbrățișați și voi, din tot sufletul, aceea dragoste, și să o arătați și prin fapte bune, ajutând și sprijinindu-vă unii pe alții, în toate trebuințele și năcazurile voastre, și îngăduind unii altora în toate lucrările voastre obștești, căci numai așa ne vom putea arăta și în faptă dragostea noastră cea creștinească, și pentru că numai așa vom putea înainta și noi, cum înaintează și alte popoare, în cele bune și de folos sufletelor și trupurilor noastre.

După ce însă unica și cea mai roditoare grădină în care crește, se produce și se cultivă dragostea creștină, este sfânta noastră biserică națională, care ni-a mai păstrat și legea, limba și datinile strămoșești, dealungul veacurilor furtunoase, și care pentru păstrarea acestor comori prețioase și pentru luminarea noastră și-a luat într'ajutor și pe flica sa, școala noastră confesională: nu aflu destule cuvinte prin cari să vă sfătuez și astădată, iubiților, să țineți cu toată tăria la acele așezăminte sfinte și să le îmbrățișați din tot sufletul vostru, aducând toate jertfele posibile la susținerea, întărirea și dezvoltarea lor, cum fac aceasta toate popoarele și națiunile, cari doresc viitor tot mai bun și mai fericit. Căci nici o jertfă nu se răsplătește atât de mult, ca și cea făcută pentru aceste două așezăminte sfinte.

Acestea fiind învățăturile ce am dorit a vi-le adresa la aceasta ocaziune, urmați-le cu dragoste fierască, în toate împrejurările. Iar pentru a vă deprinde tot mai mult în ținerea lor, nu întrelăsați a cerceta cât mai regulat sfânta biserică, nu numai pentru a cere dela bunul Dumnezeu cele bune și de folos sufletelor și trupurilor voastre, dar și pentru a vă lumina tot mai mult și din bogatele învățături ale sfinților Evangeliști, Apostoli, Proroci, și ale sfinților Părinți, cari se cântă și se cetească în bisericile noastre, în dulcea noastră limbă, de toți bineînțeleasă.

Deasemenea nu întrelăsați a da bunăcreștere fiilor voștri, din cea mai fragedă vârstă, creștere întemeiată pe sfânta credință în Dumnezeu, izvorul binelui și al fericirii oamenilor. Nu întrelăsați a-i trimite regulat la școală, iar pe ceie ar avea atragere, și la școli mai înalte,

la meserii și negoț, și alte asemenea întreprinderi folositoare, cum fac aceasta toate popoarele mai înaintate. Căci bine vedeți, că în timpul de acum, după învățătură și cultură se judecă vrednicia oamenilor, și că numai prin învățătură și cultură, însoțită de credință în Dumnezeu, putem ajunge și noi la binele și fericirea dorită, cum fac aceasta și celelalte popoare mai înaintate.

Rugând și eu ferbinte pe bunul Dumnezeu să vă trimită ajutorul său cel puternic la toate acestea, și să vă învrednicească a petrece și aceste sfinte sărbători, precum și cele aproprietare ale anului nou, și ale botezului Domnului, în pace, sănătate și mulțămire, și să le ajungeți întru mulți ani fericiți: cu binecuvântare arhierească am rămas

Sibiu, la sărbătorile nașterii Domnului din anul 1913

Al vostru tuturor

de tot binele voitor

Ioan Mețianu m. p.,
Arhiepiscop și Mitropolit.

Inspirațiunea și însuflețirea pentru preoție.

De Augustin Hamsea,
Arhimandrit.

În viața sufletească a poporului român găsim momente, cari ne destăinuiesc multe din greutățile și tainele trecutului, și în același timp ne pot indigita o mai nimerită direcțiune pentru dezvoltarea ulterioară a poporului nostru. Un astfel de moment ne înfățișează nemuritorul Alecsandri în legenda „Dan căpitan de plai”.

Ne istorisește adecă poetul în această legendă, că au năvălit Tatarii în țară. Și prinzând de veste de aceasta Dan căpitan de plai, care se război-se vitejește o viață întreagă sub Domnul Ștefan, pleacă pe câmpul de luptă. Tatarii sunt goniți de oastea română, dar bătrânul căpitan, care cu paloșul său făcuse multă moarte năprasnică între păgâni, în învălmășala luptii este rănit, legat în lanț și dus înaintea hanului tătăresc. Goniți de Români Tatarii se retrag peste Nistru, împreună cu hanul, care duce cu sine ca trofeu pe bătrânul căpitan. Ajuns în siguranță în cortul său dincolo de Nistru, hanul zice căpitanului, că-i osândit la moarte:

„Călăul așteaptă la ușa, un semn,
„Și capu-ți sboară la câni și la vulturi”.

și apoi adaoge:

„Dar însă f'mi fac milă de ani și de a ta minte.
„Și vreau eu daruri multe pe tine a te ierta
„Dă vrei tu să te lăpezi acum de legea ta”.

Creștinul Dan bătrânul, înălțând a lui statură zice hanului în mod măiestros:

„Nu-mi trebură a ta milă, nu vreau a tale daruri
„Alb am trăit a ta milă, nu vreau a tale daruri
„Și vreau eu față albă senin să mă sfârșesc,
„Ca după viață lungă ferit de rușine,
„Mormântul meu să fie curat și alb ca mine.
„Dar dacă ai tu cuget, și ți pasă de al meu d'or
„Mă lasă, în ora morții grele, să mai sărut odată
„Pământul țării mele”.

Uimit hanul tătăresc de acest răspuns al căpitanului îi desleagă

lanțul, îi dă calul său, și-i zice: „*La calul meu și du-te*“. Bătrânul Dan se duce, trece Nistrul și ajungând în aerul Moldovei ingenunchiază pe iarbă, smerit își face cruce:

„Si pentru totdeauna sărută ca pe o moaște,
Pământul ce tresare și care-l recunoaște,
Apoi se întoarce la hanul, întră în cort,
„Suspini, șovăiește și palid cade mort“.

Hanul privindu-l lung rostește cu durere:

„O Dan viteaz, ferice, ca tine care pieri,
Având o viață verde în timpul tinereții
Și albă ca zăpada'n iarna bătrâneții“.

Reproducând aici ceea ce ne descrie poetul în această legendă constatăm, că „o viață lungă fără de rușine“, și „față albă senină“, a fost pururea în viața poporului român cea mai frumoasă virtute, adevărată podoabă și mândrie a sufletului românesc.

Această virtute, această podoabă are adânci rădăcini în trecutul nostru. Este străplântată prin tradițiile din vechea cultură romană și augmentată și cimentată prin doctrina bisericii creștine. Criteriul după care se judeca oamenii în Roma veche, este acela pe care ni-l înfățișează Horațiu în cuvintele „*integer vitae scelerisque purus*“¹ (om integru și nepătat prin nimic). Lângă această integritate reclamată de vechea cultură romană s'au adăos apoi în viața sufletescă a poporului nostru virtuțile creștinești, propăguate de „evangelia Domnului“.

Românii au primit creștinismul în perioada primă a istoriei bisericești, când între creștini era o adevărată emulațiune întru a se împodobii prin ideile virtuții creștinești.

Această emulațiune o au păstrat cu sfințenie din generație în generație părinții și înaintașii noștri. Ear faptul acesta a inspirat fericirile noastre în bătrâni curajul și bărbăția de a lupta cu succes în contra nesfârșitelor furtuni, prin cari au trebuit să treacă în decursul veacurilor.

Când constatăm aceasta, siliți suntem de altă parte a adaoga, că în timpurile cele grele, prin cari trecem, cu multele lor curente greșite anticreștinești, s'a putut întâmpla, că poporul nostru prealocurea să fie scăpătat în măsură mai mare sau mai mică din viața sa puritană creștinească de odinioară. Dar ori s'a întâmplat, ori nu s'a întâmplat aceasta, bisericii și organului ei, preoțimeii, ca păzitoare a curățeniei moravurilor, i-se impune astăzi mari îndatoriri, și anume: a priveghea și a lucra din răspuneri cu darul și evangelia Domnului, ca valorile anticreștinești, cari se ridică astăzi cu toată furia, să nu poată afla loc în viața sufletescă puritană creștină a poporului nostru.

La grea muncă este chemată astăzi biserica și organul ei, preoțimea, cu atât mai vârtos, cu cât după împrejurările în cari am trăit în trecut, noi am intrat pe calea dezvoltării numai de un scurt timp, și am trebuit să începem toate pornind așa zicând dela „vatra rece“. Chiar pentru aceasta, misiunea bisericii este astăzi mult mai grea, decât ce a fost, și a putut fi în trecut. Astăzi biserica este chemată a lucra tot cu mai mult succes în următoarele direcțiuni, și anume:

a) a păstra cu sfințenie și în mod nealterat tot ceea ce bun am moștenit dela fericirile noastre înaintași, și

b) a căuta în doctrina bisericii și peste tot în știință mijloacele trebuincioase, prin cari să putem ușura și promova mersul dezvoltării poporului nostru în spirit creștinesc pe toate terenurile din viață.

În fața acestei situațiuni și în fața greutăților timpului în care trăim, ni-se impune întrebarea: că oare noi preoții de astăzi și cei ce au să ne urmeze putea-vom corăspunde cu succes greii noastre chemări?

Spre a putea da un răspuns nimerit la această întrebare, înregistrăm aici următoarele, și anume:

Biserica creștină și-a început activitatea sa în statul roman într'un timp, când statul și societatea era adânc intrată pe povârnișul decadenței moravurilor. Dar virtuțile mari ale păstorilor și păstorilor creștini au știut să înfrângă toate greutățile, goanele, și și cele mai crâncene împilări, și biserica creștină din toate acestea a ieșit biruitoare.

Dar să nu mergem atât de departe, ci să rămânem în propria noastră casă, în istoria bisericii noastre române. Despre preoții noștri din bătrâni nu avem date pozitive din cari să știm, că au avut învățătură mai multă, sau mai puțină. Un lucru este însă fapt mai presus de orice îndoială, că în cadrul cunoștințelor lor multe, puține, și-au împlinit cu succes datorința. La acest succes a contribuit de sigur în prima linie faptul, că preoții noștri din bătrâni și-au prețuit starea și pozițiunea, și s'au inspirat de sublimitatea demnității, de care din darul lui Dumnezeu au fost învredniciți, ear această inspirațiune a produs într'ânsii însuflețirea și energia trebuincioasă spre a corăspunde dumnezeieștii lor misiuni.

Vorbind de inspirațiunea pentru preoție, revenim de nou la figura legendară amintită mai sus, și adăogăm: Sub „față albă“ „obraz senin și curat“, înțelege Românul: conștiința demnității de om și de creștin, îmbinată cu tendința nestămutată de a se împodobi cu virtuți creștinești, și prin acestea a înmulți „talantul“ primit din mâna lui Dumnezeu. De această conștiință a fost inspirat bătrânul Dan căpitan de plau. De această conștiință se inspiră fiecare om, care prin viața sa voiește să se ridice la o anumită valoare în lume.

În punctul acesta este fără îndoială neprețuit faptul, ce ni-l înfățișează viața sufletescă a poporului român, și anume: că „față albă, obraz senin și curat“ în decursul veacurilor s'a cimentat în sufletul Românului astfel, că a devenit o atribuțiune caracteristică a individualității noastre naționale! „Față albă“ este fala și mândria Românului, nedespărțită de viața lui sufletescă. În fața acestui fapt psihologic noi preoții români în ceea ce privește inspirațiunea de sublimitatea darului dumnezeiesc, cu care suntem învestiți, mai avem și un alt îndemn, mult mai puternic decât acesta și anume: *îndemnul dumnezeiesc*, cuprins în vecinile memorabile cuvinte ale apostolului Pavel către Timotei: „Nu fii nebăgătoriu de seamă de darul, care este întru tine, care ți s'a dat ție prin proclamație cu punerea mâinilor preoției“².

Înregistrând aceste dumnezeiești cuvinte, observăm, că s'ar părea un lucru neînțeleș, cu n'apostolul Pavel, care numește pre Timotei „adevăratul fiu în credință“, iubitul fiu, și căruia îi ascrie „credință nefățarnică“ moștenită dela mama sa Eunichia și dela bunica sa Leonida, și multe alte virtuți creștinești și pastorale, îi zice totdeodată și cuvintele amintite mai sus. Lucrul însă devine ușor explicabil în fața tendinței, ce o urmărim prin creștinism, în fața mersului nostru spre perfecțiune, prescriș nouă prin cuvintele Domnului: „fiți desăvârșiți. pre-

cum și Tatăl nostru cel din Ceriuri desăvârșit este“³. În calea noastră spre perfecțiune nu este permis să lăsăm, ca să întrevină nici cea mai mică stagnare. Această cale este și poate să fie numai atunci succasă, dacă zilnic adăogem la *bunătatea și înțelepciunea* noastră creștinească. Astfel noi preoții numai atunci ne vom găsi pe calea ce ducă la perfecțiune, dacă zilnic ne vom inspira de conștiința darului dumnezeiesc, cu care sântem învestiți.

Această inspirațiune produce însuflețire; ear însuflețirea produce energia și răbdarea trebuincioasă spre a săvârși faptele rodnice, cari după pozițiunea noastră de preoți, chemați suntem a le săvârși.

Această inspirațiune se poate constata în mod văzut pas de pas în viața și faptele mari săvârșite de fericitul Mitropolit Șaguna.

„Muncă șaguna a săvârșit mitropolitul Șaguna prin viața și activitatea sa pastorală. Muncă încununată de rodnice și mari succese, pentru că isvorită a fost această muncă: din conștiința deplină a dumnezeiescului dar al preoției și arhieriei, din greutatea răspunderii, și din dorul său mare de a trăi și a lucra în deplină consonanță cu înalta misiune, luată asupra și din mâna lui Dumnezeu, acele trei mari virtuți pastorale, cari constituiesc idealul preoției și arhieriei, și în același timp formează adevărata podoabă a preotului și arhierului“⁴.

Sub influința inspirațiunii pentru preoție și arhierie a reprezentat cu demnitate Șaguna biserica în afară, exprimând după modul său de gândire evanghelic: „ceea ce suntem, ceea ce avem și sămțim și ceea ce dorim a realiza prin biserică“. A fost succasă strădania și munca depusă de dânsul în această direcțiune; iar izvorul acestui succes îl aflăm în faptul, care rezultă din toate acțiunile sale, și anume:

„Șaguna a fost preot și arhieriu, și numai preot și arhieriu“⁵.

După credința poporului român, izvorâtă din doctrina bisericii, mijlocilor între om și Dumnezeu este preotul și arhieriu. Această credință s'a imprimat adânc în sufletul mitropolitului Șaguna, din fragedea sa copilărie, — precum putem vedea aceasta din propriile sale cuvinte, cari le înregistrăm în cele ce urmează:

În punctul acesta înalt Prea Sfinția Sa, actualul Domn Archiepiscop și Mitropolit Ioan Meșianu, la o rugare a mea mi-a comunicat următoarele, cu autorizarea de a le putea publica, și anume:

„Văzând că dorești dela mine ați comunica cele vorbite cu fericitul Mitropolit Șaguna despre vechile datini creștinești ale poporului nostru, — iată îți împărtășesc, că fiind și eu deputat dietal la dieta din 1865, și în preseara sărbătorii intrării în biserică a Maicii Domnului aflându-mă stând de vorbă cu dânsul în cortelul dânsului, îmi zise: „Ce sărbătoare mare avem mâne, cu câtă pietate îmi aduc aminte, cum buna mea mamă în preseara acesteia și a altor asemenea sărbători, mă trimitea la preotul cu o prescură și un sfânt ca să ne pomenească la sfânta liturgie“⁶.

Astfel fiind crescut Mitropolitul Șaguna, sub influința „bunei sale mame“, neîntrerupt s'a inspirat întreaga sa viață de dumnezeiescul dar al preoției și arhieriei, — pentru ca model viu și văzut de viață și virtuți pastorale să se facă pe sine pentru toată timpurile.

¹ Matei cap 5 v. 48.

² Din viața pastorală a mitropolitului Șaguna, de Augustin Hameș, publicată în scrierea comemorativă la serbarea centenarului nașterii lui, edată de consistoriul mitropolitan.

³ Revista Teologică Nr. 9 din 1909, articolul: „Mitropolitul Șaguna în reprezentarea bisericii în afară“, de Augustin Hameș.

Terminând mai adăogem aici următoarele: După lupta dela Maraton, Atenienii au ridicat statuă lui *Miliade*. Și un tânăr, Temistocle, în fiecare zi mergea la această statuă, și o privea și admira. Ajungând după vreme comandant Temistocle, și întorcându-se victorios din o luptă, a mers de nou la statuă lăudându-l, — de astădată însă rostind cuvintele: „*le-am învins Miliade*“.

Astfel lucrează puterea inspirațiunii!

Popor viteaz și cuminte.

Sub domnia marelui rege Carol, poporul român din regat a fost fericit de a-și vedea împlinire visurile sale: neatârarea și respectarea sa în raport cu țările și popoarele înconjurătoare.

Înțeleptul rege Carol a știut minunat de bine să scoată la lumină virtuțile Românilor, să le valorizeze, astfel, în cât mica țărișoară de la gurile Dunării să apară astăzi respectatul și falnicul regat al României.

Sunt zile de glorie pe cari le trăesc astăzi Români din regat, frații noștri, zile, cari le umplu inimile de simțiri noi, avântate spre un viitor promițător de cele mai îndrăznețe și frumoase. Și lucrul extraordinar, în pregătirea sa pentru marea luptă, poporul român nu este împins de nici un simț obicinuit, barbar, de cucerire teritorială. Români, în noblețea lor sufletescă, nu vor să fie stăpâni pe alte popoare, ei vor dimpotrivă, liberarea tuturor neamurilor, vor, ca fiecare popor să fie stăpân numai pe ceea ce este al său, putându-se ridica prin forțele sale proprii naționale la treapta ce i se cuvine în rândul țărilor și națiunilor.

Este un sentiment altu st acesta, care face onoare națiunei române, și este în același timp dovada acelei mari încrederi, pe care o au Români într'înșii, simțindu-se destul de puternici ei singuri să întâmpine orice primejlii, orice furtuni, ce s'ar abate asupra lor, fără să simtă nevoie de ajutor străin.

Sentimentele de dreptate ale Românilor au fost atâtea de străine mentalității popoarelor europene, în cât nimeni nu se aștepta în Europa ca România să și trimită cu iușala fulgerului sutele sale de mii de viteji peste Dunăre, să înghinuncheze zeii trufia unui popor dușman victorios, — și să se mulțumească numai a face dreptate popoarelor din Balcani.

Pacea dela București va rămânea punctul cel mai luminos din istoria popoarelor, căci prin această pace s'a consfințit pentru prima dată principiul, că un popor nu trebuie să răvnească nepedepsit, la supunerea altui popor. Spiritul de dreptate al României a devenit, urmat de energia intervenției armate a Românilor, păzitorul păcii europene.

Din micul popor român a răsarit deodată marea și viteazul neam românesc de astăzi, de viitorul căruia vorbește cu încredere Europa întreagă. Pecând la începutul răboiului balcanic Români stăteau uitați, pe al doilea plan, la sfârșitul acestui răboi ei apar ca adevărați eroi ai dramei, care s'a terminat cu succesul României.

Cât de rău le au cunoscut străinii țara! La trecerea armatei române în Bulgaria opinia publică europeană era stăpânită de o panică explicabilă. Se credea în Europa, că și Români vor să cucerească pe urma sfârșitului imperiu turcesc. Români se aflau cu formidabile lor armate în fața capitalei bulgare, și numai o mică sfoțare le trebuia, ca să stăpânească în locurile acelea, pe unde vitejii lor dela 77-78 și-au

¹ Horațiu oda I. 22.

² Epist. primă, cap. 4, vers 14.

vărsat sângele pentru un neam necunosător. Dar nu! Românii au dat Bulgarilor pentru a doua oară libertatea!

Europa a început să respire mai ușor și să vadă în România cu adevărat pârgia civilizației în orientul scaldat în baia de sânge. S'a făcut lumină și s'au putut vedea virtuțile poporului român, merit să joace la porțile orientului o misiune culturală și civilizatoare.

Providența divină a vrut ca să fie în aceste zile de glorie în fruntea poporului român acelaș mare căpitan, care la 1878 l'a condus la glorie și neamănare. Trebuie să se aștepte în culmea fericirii sale înțeleptul și viteazul Rege Carol, când își vede visul cu ochii, neamul românesc, peste care a venit să domnească, ridicat la rangul de acum între popoarele civilizate!

Că sunt zile de glorie pentru Românii din regat aceste zile pe cari le trăiesc, o dovedește opinia publică din toate țările europene, cari nu găsesc destule cuvinte de laudă la adresa României, și cari prin presa lor slăvesc pe Români și le doresc prietenia, pentru că generală e acum convingerea, că poporul român e un popor viteaz și cuminte, care poate face minuni.

La Crăciun.

S'a dat porunca. Și cuvântul Chesarului este sfânt, nu suferă contradicție. Se începe deci mișunarea în întreg imperiul roman. Stoluri-stoluri trag spre căminul părintesc mulțimile de popor.

Dela poruncă nu putea face excepție nici Iosif și cu Maria; mai ales — ca săraci și fără patron de a pune vorbă bună pentru ei la cârmuire, — ei nu puteau face excepție. O iau deci la drum. Ținta călătoriei e departe, drumul e aspru. De aceea plină de fatigii e călătoria lor. Sunt și desculți, îi apasă și foamea, iar ca suferință să fie și mai mare, Maria se află în preajma nașterii de prunc. Seara mai ales le-ar prinde bine patul moale și cald, deosebit fițoarei mame.

E mare însă răința oamenilor. Nimănu-i ru-i pasă de o biată ființă ce cade de pe picioare. Nu că pat nu le dau, dar în întreg orașul nu află cvartir să petreacă peste noapte. Erau aproape desperați în căutarea cvartirului, când la margine dau de lăcașul vitelor. Sunt generoase dobitoacele, mai generoase decât oamenii; nu refuză adăpostul pe seama tradițiilor. Le dau loc de pat în iesle și cu abureala ce o respiră încălzesc membrele amorțite de drum și frig ale bieților drumari.

Pînirea vremii... În iesle, departe de palate și de trailul fără griji, Mama dă naștere Fiului său cel unul născut. Indată se s'îmboă apoi situația. Ieslele nu mai seamănă a iesle. Intrec cu strălucirea lor strălucirea palatelor. O mare de lumină devin ieslele, și corul ingerilor o împrejmuie. Ecoul cântării: „Mărire lui Dumnezeu, pace pe pământ, bunăvoință între oameni“, — ce le întonează ingerii și păstorii, străbate departe, departe în liniștea nopții, și ca magie feerică trezește din somn lumea dată spre odihnă.

Cel născut era doară Mesia, întrupătorul visului de aur al omenimei, de aceea trebuia să vină în lume cu manifestare deamănă. Lui.

Se înțelege, că părinții n'au ramas nici ei cei de mai nainte. În bucurie li s'a prefăcut truda și toată suferința de până aci. Căci nu pot avea loc veleitățile vremelnice, unde puterea dumnezeiască se manifestă... și cel prins în avântul idealului nu

poate simți durere, de ar fi soartea lui altfel cât de mașteră.

Lumina cerească ce întrece toate luminile și corul ingeresc împrumută sublimitate actului nașterii. Scenele sunt într'adevăr înălțătoare, potrivite a trezi conștiințele amorțite și a le ridica spre sferele cerești.

Din punctul de vedere al trezirei conștiinței religioase, minunea este de cea mai capitală importanță. Creștinul convins din toate timpurile se va entuziasma, când minunile nașterii Mântuitorului i se vor relata. Sufletele creștinești cu drag se vor transporta la iesle, cu însuflețire vor asculta imnurile de laudă, dedicate providenței divine, ce nici când nu-și uită de seracii și mizerii din lume...

Importanța actului cu toate acestea nu în minunile arătate în jurul ieslei consistă. Cel nou născut idealul societății l'a adus în lume, și acel ideal ne face dornici de iesle.

S'ar părea paradox ceea ce zic. Societăți au existat și înainte de Cristos. Au fost state bine organizate și înfloritoare. Ba și viața familială nu era de desprețuit. Căsătoria, deși nu ca taină, era în mare sfințenie și înainte, cum a ramas și după aceea — ca bază trainică și puternică a sociabilității. Se va riposta deci, că nu acest ideal l'a adus Cristos în lume.

Și totuși pe acesta l'a adus. Societăți de interese au existat în toate timpurile. Durabilitatea s'a condiționat însă singur de interesele ce au contribuit la formare, și îndată ce interesele au încetat, s'au desfăcut mai curând ori mai târziu și societățile. Căci pregătirile externe ori cât de puternice ar fi, sunt numai paliative și nu pot încheia compact societățile, cum le leagă legăturile interne sau morale.

O societate de interese eu o consider de vulcan, în care se resboiesc feluritele gazuri și stau prinse numai câtă vreme nu le succede a rupe stâncile și a-și face loc de eșire pe crăterul desfundat. Și chiar aceasta era icoana societății pe timpul venirii în lume a Mântuitorului. Frământări în toate părțile și explozii, aproape nimic trainic și durabil. În imperiul roman mai ales, care cuprindea toată civilizația veche, totul era putred și în prefacere. Lăsată de capul ei societatea aceasta haotică, bunul Dumnezeu ar ști spune încotro balanța cu curente nefaste, cu demoralizare, și ce puncte noi ar fi produs pentru omenire. Vine însă Cristos și dă parola: *Căutați împărăția lui Dumnezeu, și toate celelalte se vor adăuga vouă! Iar împărăția lui Dumnezeu nu e nici mâncare, nici bețură. Împărăția lui Dumnezeu pacea este și bunăvoința între oameni. Pacea și bunăvoința o aflați apoi în sufletele voastre. Ușor o aflați având tărie cât de cât în voi de a sufla pornirile rele din voi și a vă înzestra cu iubire aveva sinceră și neșafârțată unii față de alții. Vite omule ce am făcut eu! Am coborât din tronul ceresc la tine, am primit sărăcia de bunăvoință, umilitu-m'am pentru tine, căci totdeauna fi am furat dragostea și milă îmi e de soartea ta. Dacă dragostea a covârșit la mine consideră rațiile personale, până și maestrea din vină am pus-o la probă pentru tine, oare nu mai mult se cade fie a te umplea de dragoste și milă față de semenii tăi, cari îți sunt fie frați, a vându-și cu toții dela mine începutul, și bogății și săracii, și puternicii și slăbuții? Tu îți zici bogat. Bine faci, bogat și ești. Însă de unde ai bogățiile? Harul meu fi le-a dăruit pe ele. Eu am întocmit aerul, căldura, ploaia — cursul vremii ce dă roadă țarinei tale, — nu tu! Zadarnică e toată truda ta lipsind acest har. Și puterea de a*

munci, și mintea de a judeca la realizarea problemelor ce te frământă dela mine, absolut din grația mea le ai. Poți tu, acum om bogat, sta impasibil în fața semenului tău ce înnoată în crasă mizerie? Nu te doare și pe tine durerea fratelui tău?

Isus, cum vedem, în opoziție cu interesele josnice, prevalente în societatea veche, ridică moralul și așează societatea oamenilor ce-i urmează, pe temelia puternică și imutabilă a *umanismului*. Patere cohezivă, menită a forma din oameni stâncă morală de granit, numai *umanismul* așa cum l'a propovedit Isus — poate avea. Ori ce alte principii sunt mult puțin foș bengalic, predominesc câtva timp, apoi se stâng și cu ele de cdată apune și societatea întemeiată pe ele. De ce temelia *umanismului* strânge din ce în ce societatea? *Fiindcă la baza lui se află mila și iubirea aproapelui*. *Umanismul* nu vede în nime pe contrarul ori rivalul său; are ochi și rațiune numai pentru contemplația mizeriilor. *Umanismul* întreg întreguț este inimă, și orice durere a confratelui îl face să-și uite cu totul de sine și să alerge în alinaarea suferințelor aceluia. Unde sunt certe, bătați, procese, restituțiuni? Nu în societatea *umanismului*! *Umanistii* nu știu doar ce este iubirea de sine, interesul personal, *egoismul*. Restituțiunile se repet, unde interesele proprii predomină. Societatea cu temeliile *egoismului* binișor seamănă cu societatea fearelor din codrul selbatec. Precum acestea nu încap la olaltă, așa *egoistii* — doi cu doi nu se pot împrieteni. *Linguși* se pot, se și *lingușesc* unii altora, — dar numai ca mai ușor să se poată trage pe stoaară mai la urmă.

Intreagă pășirea lui Isus, cu cuvântul și fapta, este sfidarea *egoismului*. De aceea am z's și repet, că idealul societății omenesti numai în și pe baza creștinismului se poate realiza. E o acviziție aceasta, care nu se poate din destul preamări, ori câte cuvinte de preamăriri am aduce celui ce în iesle s'a născut.

Post-au și în lumea veche bărbați providențiali, cari au propovedit trebuința apropiării oamenilor pe bază *umanistă*. Ce altă este și vestitul „*nosce te ipsum*“ al lui Socrate? Nime însă n'a erigat la dogmă de viață acest principiu ca însuși Isus. Împărăția ce Isus a întemeiat-o, este în noi însine; decăteori ne reînnoim noi pe noi, împărăția lui Dumnezeu o aducem pe pământ. De aci îndreptățirea osanalelor, și atracțiunea ce o avem către ieslea Vitileemului, atracțiune, ce se potențează, nu scade cu trecerea timpului.

S'au născut mulți prunci în iesle și pe drumuri, — genii, ce prin invențiunile ori strategiile cu cari au condus oștile, pus'au în uimire lumea, au cutremurat-o pe câteva clipe. Oamenii mari de regulă din iesle — din mizerie — se ridică. Trecând timpul, numele lor încetul pe încetul s'au dat uitării, cum se uită meteorii, cometeii, ce numai din când în când strălucesc și se ivesc. Oamenii ce scrutează trecutul, dacă mai împrespetează din când memoria acelorora. Nașterea lui Isus e însă soare ce încălzește solidaritatea socială — și prin avântul practic ce i-l dă luminează și încălzește cărările întunecate ale vieții omenesti; de aceea creștinătatea din toate timpurile a prăznuit acest act ca act dumnezeesc și ca adevăratul urzitor al civilizației, cu care atât de mult ne place a ne mândri.

Douăzeci de veacuri aproape s'au stors, decând ingerii s'au grupat în jurul ieslei, unindu-și glasul

rile cu ale oamenilor în repetirea cântării: „Mărire lui Dumnezeu, pe pământ pace și bunăvoință între oameni“.

Cântarea aceasta nu era frază numai. Cuprinde exact tendința, de care erau animați primii creștini, cari cu fapta au justificat îndreptățirea cântării. Cât timp cântarea n'a fost vorbărie numai, ci bunăvoința de fapt a și existat în lume, pacinică și plină de avânt tinerească a fost și viața. Încetul cu încetul a prevalat însă din nou *egoismul*. Astăzi cântarea pare a nu mai avea ecoul idealist de-a început, pare a fi vorbă goală pentru mulți. De aci frământările în societatea de astăzi. *Deosebit de mult rău ne aduce spiritul de partid, care ca blestem al lui Dumnezeu s'a așezat prin toate statele noastre*. Fruntașii satelor se pizmuesc, căci sunt fruntași, și fiecare ar dori ca el să fie osia, în jurul căreia se învârtă constelația stelelor mici și mari din sat. Fiecare se ține, vezi Domne! de cel ales și chemat a predominii situația. Sătenii la rândul lor se au de rău, căci poate unul e născut ales și altul după seminție moșic, adecă de neam de jos. Și ferita cerul să cedeze careva din dreptul mult puțin închipuit. Călcare pe inimă — așa judecă — ar aduce știrbire prestigiului. Preferă astfel cu toții a trăi în izolarea caracteristică vieții satelor noastre.

Dela marele învață micul. Nu stă mai altfel nici pătura suprapusă, așa numită dirigentă a noastră. *Sciuziuni*, partide cât pe față, cât înfundate, în toate părțile. Ne plac devizele, vorbele late și umflate. Ba suntem bisericeani, ba naționaliști înflăcărați, că asurzim toată lumea cu frazele sforăitoare. Cine din toaste, din vorbirile prin cluburi ori adunări, din corespondențele din ziare ne cunoaște, se miră de entuziasmul de care suntem capabili. Cu fapta apoi stăm, să nu zic mai rău, de-a întoarșele. Odată ne codim, căci ne-a luat pe dinainte altul. Face acela și pentru noi! — zicem, cooperarea e superfluă. Altă dată ne codim, pentru că nu putem merge alături de Petru și Pavel, cu cari ne avem în pânzele albe. A treia oră stăm pasivi, fiindcă credințele noastre nu congruiază cu credințele celor de alt colorit politic ori bisericesc. Pe marele înțelept, se înțelege, totdeauna noi îl dăm... Alții, ba lumea toată chiar, bat drumuri rele. Noi însă? Nici odată nu suntem noi cei cu musca pe căciulă... nu ne recunoaștem vina.

Stări ca aceste, deși nu o-presc poate total, dar împedecă mult ajungerea țintelor fixate, și sunt foarte apte a ne duce la prăpastie. Inimicii se folosesc apoi de slăbiciunile ce ne sunt proprii pentru a ne desbina și mai mult.

Este ora supremă de reîntoarcere. Propria conservare pofteste, ca să împlinim neșovăielnic duhul scripturii: „*Cel ce vrea să fie mare între voi, să fie vouă slugă; și cel ce vrea să fie cel mai mare, tuturor să fie slugă*“. Singură întoarcerea la *umanismul creștinismului*, ne va asigura izbânda.

Ieslea lui Cristos și cântarea: „Mărire lui Dumnezeu, pe pământ pace și între oameni bunăvoință“, — de care răsună azi bisericile creștinilor, este prilej binevenit pentru aprofundare în meditațiuni și contemplațiuni menite a neridica nivoul moral în toate direcțiunile. Caritatea, care ar fi bine a o exercita pe scară cât de întinsă, va prinde bine celor ce duc zile grele chiar în anul acesta slab și în clima aspră ce în timpul iernii își are stăpânirea. Nu vom substrage obolul nici instituțiilor bisericești

școlare, ce atâta tângesc și atât de mult apelează la dărnicia noastră. „Credința fără fapte moartă este!” Pace, pace și bunăvoință. Vină cât mai îngrabă în împărăția noastră!

Vasile Gan
protopop.

Mamă.

Cuvânt mai drag, mai dulce nu i
În dragul grai al omului

Ca, Mamă!

Atât de adânc și-atât de blând,
Nemăiestrit — și plin de gând
Ca Mamă!

Au cine i dă atât fior
Când prunci cu gurile bujor
Zic: Mamă?

De vină's obrăzorii plini,
Ori ochii dragi, că din lumini
Răd: Mamă!

Oricui i-a fost odată spus,
Eu nu-i știu cinste mai presus:
E Mamă!

Iar cu i s'a stâns și i duce dor,
Pornească și plânsul ochilor.....
Plângi Mamă!

Carmen Sylva.

Românii de pe pământul crăiesc

de Dr. I. Broșu.

Sunt puține scrierile de istorie politică, cari au îmbogățit în timpul din urmă literatura noastră. Iar numărul lucrărilor de-o adevărată valoare științifică, este foarte redus. Generația de azi a luptătorilor români, se inspiră și își făurește armele cu predilecție în arsenalul doctrinar al politicii moderne. Cu toate acestea însă, nu există popor, care ar fi mai îndreptățit și mai avisat să lege strâns firul tradițiilor istorice cu frământările prezentului, de cum suntem noi Românii din Ardeal. — Vasta scriere de istorie politică și istorie a dreptului nostru, apărută în zilele trecute la Sibiu, sub titlul de „Contribuțiuni istorice privitoare la trecutul Românilor de pe pământul crăiesc”, — ne evidențiază foarte clar lucrul acesta.

Cartea e tipărită — cum se poate observa pe copertă — la inițiativa și sub îngrijirea d-lor Dr. Arhim. Ilarion Pușcariu, Ioan de Preda, Dr. Lucian Borcea, Dr. Ioan Lupaș, Dr. Ioan Mateiu și Dr. Silviu Dragomir, și se ocupă, dintr'un punct nou de vedere cu trecutul Românilor de pe pământul crăiesc. Proprietatea acestui pământ, pe care noi îl numim „crăiesc”, Sașii sprijiniți pe un rigid exclusivism național, și-o revendică pentru sine, disputându-ne toate drepturile. Acestei păreri greșite, i-a dat expresie nu de mult și în scris, dl Georg Müller, arhivarul universității săsești, aplaudat unanim de toți conaționali săi. Scriitorul sas, a dat espunerilor sale, la aparență strict științifică și o nuanță ascuțită politică, demonstrând cercurilor guvernamentale, că Românii nu sunt îndreptății a lua parte la așa numita „universitate săsească”. Dacă ministrul s'ar decide, — aceea ce nu credem, — să aprobe dorința Sașilor, atunci ni s'ar lua, cum zice dl Müller, câteva sute de mii din averea noastră națională....

Exprimată odată această opinie mai mult decât cutezătoare, era nevoie să i-să dea un răspuns de-o rigoare științifică înaltă, din partea Românilor. Cartea apărută în Sibiu elucidează chestiunea aceasta de-o importanță vitală în dezvoltarea politică a poporului nostru, deschizându-ne perspective noi asupra unor drepturi, cari dintr'o neglijență culpabilă, au fost date uitării!

Lucrarea e precedată de-o prefață remarcabilă, scrisă de păr, Ar-

him, Dr. Ilarion Pușcariu. Eruditul istoric al unei epoci, în care s'a început desrobirea noastră sufletească, prinde încă odată condeiul. la adânci bătrânețe, pentru de a fixa în contururi largi situația noastră, în concertul popoarelor de sub regimul coroanei sf. Ștefan. „Poporului nostru, — spune dsa — i-a lipsit pătura cărturărească, intelectualii răsăriți din mijlocul lui, meniți să-i fie conducători conștienți și ca atari să-i dea expresiune gândurilor și expirațiilor lui. Lipsa aceasta ne a pus într'o situație neprincioasă față de popoarele conlocuitoare”. Iar când apreciază scopul cu care își publică adeseori Sașii elucubrațiile lor, dsa se exprimă cu multă sagacitate în modul următor: „Mai intervenind și interesele deosebite ce se încrucișează într'un stat ca al nostru, și cari din multe părți se speculează, ne întâlnim adeseori cu fenomenul ciudat, că tocmai din partea acelora, cari mulțămii stărilor prielnice din trecut, sunt mai înaintați în cultură, se nesocotesc drepturile noastre, și desgroaprea trecutului nu se face în scop științific istoric și pentru a întrebuița cunoașterea trecutului ca un factor moral pentru viața de azi și de mâine, ci cu scop vădit politic, întrebuițându-se drept dovezi procesuale, documentele unei puteri politice, care sub forța împrejurărilor a trebuit să se prăbușească.

Faptul acesta ni l-a dovedit ad oculos în timpul din urmă presa compatrioților noștri Sași din incidentul apariției unui studiu, în care pe temeiul unui vast material cules din arhivele săsești, se încearcă reconstruirea stării originale de drept a Românilor în fostul „fundus regius”. Cum nu s'a putut altcum, și lichidarea situației vechi politice din această parte a țării, și satornicirea unei situații noi s'a făcut prin proces politic, decis prin legislație în anul 1876 (articolul de lege XII), iar de guvern în mai multe rânduri, așa în anii 1869 și 1877. Din presa săsească știm, că poporul săsesc nădăjduște și azi o revizuire în favorul său” etc. etc.

După prefața dlui Arhimandrit, urmează aprecierea științifică a lucrării dlui Georg Müller, în forma unui studiu critic, scris de prof. Dr. Silviu Dragomir. — E interesant de știut cum istoricul sas cercă să elucideze adevărul, totdeauna când este vorba de restaurarea vechilor noastre drepturi, de pe pământul crăiesc. Dar situația sa precară, el însuși o observă adeseori, și din cauza aceasta ocolește cu o indiferență voluntară documentele, ce vorbesc pentru noi. Așa spre pildă tratând despre cincizecimea plătită de Români de pe pământul crăiesc, trece intenționat cu vederea un document foarte important, adevărat „diploma” regelui Matia din anul 1468. Reticența aceasta este în stare, ca pe omul laic să-l convingă ușor, că Români ar fi trebuit să plătească impozitul regal și pe vechiul pământ crăiesc! Voim să știm, pentru ce ocolește dl Müller adevărul, mai cu seamă știind bine, că ne stă la dispoziție argumentul acesta important pentru limpezirea drepturilor noastre din trecut? Într'o situație extrem de dificilă îl aduce însă dl Dragomir atunci, când demostrează, că principiile pe cari au fost întemeiate privilegiile Sașilor, de pe pământul crăiesc, în aceeași măsură nu permiteau să se facă deosebire, ca în restul țării, nici de stăpân și slugă, și de nemeș și iobag. Insuși baronul Brukenenthal, vestitul apărător al poporului săsesc, se schimbă în cazul acesta, fără să vrea, în cel mai implacabil acuzător al teoriilor dlui Müller. Iată ce scrie

Brukenenthal în memoriul său din 26 Decembrie 1776: „Pe pământul săsesc, pe lângă sate curat săsești se află sate curat românești și amestecate. Satele curat românești au cu privire la păduri și la pământ aceleași libertăți și drepturi ca și Sașii în satele săsești. Ei pot să-și clădească după plac case, în ceea ce sunt și sprijiniți. Cât privește satele mixte, Români au și acolo aceleași drepturi ca și Sașii. Ei folosesc liber și nelimitat pădurile, apa, pământul, și terenurile. Ei pot să-și zidească acolo case de piatră, cărămidă, de lemn, cum vreau, pot și li-îngăduit să-și aranjeze economie, s'o poarte și s'o lărgească, pot să-și țină vite de toate soiurile; să le îngrijească și prășească și să facă cu ele ce vreau. Nimeni nu-i împiedecă în aceste drepturi depline (an diesem vollen Genuss); națiunea (săsească) cel puțin e atât de departe a-i reținea și a-i mărgini, în cât ea însăși și-a dat toată silința să-i încurajeze, să-i îndemne și să le fie de ajutor.” (Fr. Teutsch. Gesch. der sieb. Sachsen. II. p. 164/5).

Adevărul acesta n'ar fi fost un misteriu așa de nepătruns, dacă dl Arhivar ar fi voit să citească prin alți ochelari mai luminoși, aceea ce era de cetit.

Cât privește istoricul polemicii purtate cu Sașii dela sfârșitul veacului al XVIII-lea până astăzi, dl Dragomir ne dă pe primele pagini ale cărții un amănunțit studiu, de unde putem ușor cunoaște ostilitatea perpetuă a Sașilor față de noi Români. Cu un vast aparat științific, combata mai departe teza greșită, că noi am fi venit după Sași pe plaiurile Ardealului și că numărul nostru ar fi fost inferior până de curând, populației săsești. Ipoteza dlui Müller despre „apartențele comunale”, în cuprinsul cărora Români, după părerea dsale, ar fi fost iobagii Sașilor, precum și despre comunele românești pe cari dânsul le așează sub stăpânirea scaunelor săsești, se dovedește lipsită absolut de orice temei științific! Dl Dragomir, tratând despre Români locuitori ai suburbiilor din orașele săsești, aduce date cu totul noi și scoate la iveală multe din nelegiuirile săvârșite de compatrioții noștri. În categoria acestora cad și abuzurile și numeroasele suplicii ce le-au suferit Români din scaunul Tâlmaciului și al Săliștii, ca și cei din districtul Bistriței, din partea funcționarilor sași, lipsiți de noțiunea umanității și dreptății. Cetind studiul prof. Dragomir îi dăm deplină dreptate, atunci când apreciază după merit nizuințele de absolută supremație a vechilor noștri dușmani, și exclamă că „dacă în trecut am știut de repetite ori să ne apărăm moșia străbună în modul cel mai hotărât, aceasta vom ști-o face și astăzi, când s'au deschis și pentru noi mai largi porțile dreptății și ale luminii!”

Meritul principal al lucrării consistă în evidențierea calmă și strict științifică a unor drepturi, cari și până acum am fost amenințați adeseori să le pierdem. E limpede, că Sașii când e vorba de-a împărți cu noi roadele, cari după drept ar trebui să fie ale noastre, s'au dovedit totdeauna de materializști intratabili. Nu vom suporta însă ca și aceea ce-avem să ni să iee! În privința asta suntem destul de calmi, ca să nu tergiversăm, ci în potriva tendinței de a fi exploatați ca și odinioară în naivitatea noastră, să ridicăm steagul învingător al cercetărilor istorice serioase, în fața căruia trebuie să se plece ori și ce nizuință insidioasă.

Poetul Rabindranath Tagore.

Până acum era cu totul necunoscut în Europa numele poetului indian Rabindranath Tagore, dar decând a primit premiul literar al fundației Nobel, în sumă de aproape două sute de mii de mărci, e pomenit mereu numele său și lumea literară apreciază după merit talentul și munca poetului din India.

S'a răscolit fericitul poet în anul Domnului 1861. Învățăturii mai înalte nu are, aceea ce e, a devenit din propriile sale aptitudini și puteri. E un cântăreț al poporului, pe care știe să-l induiozeze, să-l înveselească și să-l însuflețească. Conștiința națională poetul Tagore a turnat-o în sufletul poporației din India.

Politică n'a făcut niciodată, ci numai literatură, mai mult de cuprins filozofic religios. A scris despre datorile morale ale omului față de ceilalți oameni și față de Dumnezeu, despre iubire, judecată dintr'un punct de vedere mai înalt, și în toate lucrările sale se prezintă ca un om cu getare adâncă și judecată dreaptă.

Atențiunea comisiei încredințate cu distribuirea premiilor Nobel astfel a fost atrasă asupra poetului indian, că el însuși, cunoscând bine limba engleză, și-a tradus și publicat poeziile și în englezește.

Dăm și noi din multele și frumoasele lui poezii, pe cele două următoare, traduse în proză.

Copilul.

Când îți aduc jucării colorate, copile, — pricep de ce atâtea schimbări de color în noi, de ce florile sunt împodobite așa de bogat, — când îți aduc jucării colorate, copile!

Când îți cânt să joci, — știu, cu adevărat, de ce este muzică în rașuri și de ce va'urile își resună cântecele până în sinul pământului, care ascuț, — când îți cânt să joci.

Când întind lucruri dulci mânilor tale lacome, — știu de ce este miere în flori, de ce poamele se umplu în taină cu suc gustos, — când întind lucruri dulci mânilor tale lacome.

Când îți sărut fața, ca să-mi zâmbești, copilul meu drag, — înțeleg bucuria mare ce'mprăștie cerul dimineată și plăcerea ce zefirul de vară pricinuește trupului meu, — când buzele mele te ating, ca să zâmbești.

Somnul ce flutură pe ochii copilului, știu de unde vine. Da! Spun, că locuința este într'un sălaș vrăjit, în umbrele pădurei slab luminate de licurici, unde sunt două flori sfioase fermecate. De-acolo vine somnul de sărută ochii copilului!

Zâmbetul ce joacă pe buzele copilului adormit, știe cineva unde s'a născut? Da! Craiu nou a desmierdat c'o rază blândă o ceață fugară a toamnei, și în visul unei dimineți, înviorată de rouă, s'a născut zâmbetul ce tremură pe buzele copilului adormit.

Dulcea și delicata frăgezime, ce catifelează trupul copilului, știe cine-va unde-a stat atâtea vreme ascunsă? Da! Când mama copilului era tinăra fecioară, își învâlișe inima într'o taină dulce de dragoste, — delicata dulce frăgezime, care catifelează trupul copilului.

Baiadera.

Ugaponta, ucenicul lui Buddha, dormea, culcat în pulbere, lângă zidul orașului Mahatur.

Focurile erau stinse și toate porțile orașului tucuite. Pe cerul tulbure de August, nori ascundeau stelele.

Iată că un picior scutură cu șgomot brățara de argint și atingea pieptul lui Ugaponta.

Tinărul se deșteptă speriat, lumina govăitoare a unui felinar îi lovi ochii plini de bunăvoință.

Văzu o baiaderă, beată de vinul tinereții, acoperită cu pietri scumpe de toate colorile și nvestmântată într'o mantauă abastă.

Plecă felinarul să lumineze fața frumoasă, dar aspră a pustnicului tinăr.

— „Iartă-mă, tinere pustnic, că te-am trezit, zise baiadera. Vin'o la mine. Pulberea drumului nu'i patul ce-ți se cuvine.”

— „Caută-ți de drum, frumoasa frumoaselor! răspunse pustnicul. Când va fi vremea, voi veni.”

De năprasnă, noaptea neagră își arătă dinții și baiadera prinse a tremura de frică.

Anul nou n'a sosit încă. Vântul văjăe. Ramurile pomilor plâng, împraștind o ploaie de petale.

O boare blândă primăvăratică aduce de departe sunete de fluer. Oamenii aleargă prin pădure, să prăznuiască sărbătoarea florilor.

Pe coperșurile orașului adormit cade lumina unei pline.

Pustnicul tinăr merge pe drumul gol, ascultând tânguirile de dragoste ale unei păsări, pe-o ramură de Magnolia.

Ugaponța se apropie de porțile orașului și se oprește.

Ce femeie zace culcată în pulbere, lângă ziduri?

Baiadera, coperită de răni, chinuită de cioma neagră și depărtată din oraș!

Tinărul pustnic se așază lângă baiaderă. Capul bolnavei îl așază pe genunchii săi, îi udă buzele arzătoare cu apă rece, și îi unge trupul cu oleiu...

— „Cine ești, inger blând al milostivirii?” zise baiadera gemând.

— „A sosit vremea să fii lângă tine, precum ți-am făgăduit”.

Dare de seamă.

— *Principele ardelen Acațiu Barcsai și mitropolitul Sava Brancovici, 1658—1661 de Dr. Ioan Lupas. București, 1913.*

(x) Lucrarea cea mai nouă a dlui Lupas, apărută în Analele Academiei Române, scoate la iveală în lumina adevărului istoric o figură, care pe vremuri viforoasă s'a înălțat prin muncă și hărnicie proprie, dela o treaptă modestă până la demnitatea de stăpânitor al unei țări.

Înainte cu două secole și jumătate, un om de-o cultură solidă, român de naștere, dar lipsit de energie și de ambițiune, bun și fără noroc, *Acațiu Barcsai*, instrăinat de neam și lege, ajunge principe ardelen. Dar nu poate să se instăpânească asupra epocii dela mijlocul veacului al 17-lea, pline de primejdii și fărădelegi, ci trebuie să cadă după o scurtă domnie, ca să facă loc unui rival viclean și rău, lui Ioan Kemény, omorătorului său.

Di Lupas, spre deosebire de istoricii străini, ne prezintă pe Barcsai din latura ce ne interesează pe noi ca români. Eâr în legătură cu viața principelui, autorul descrie și raporturile domnitorului Barcsai cu mitropolitul *Sava Brancovici*, marele nedreptățit al acelei vremi de jalnică amin-tire pentru biserica ortodoxă română și pentru credincioșii ei.

Scrisă la Săliște în 1912, și tipărită acum la București, publicația dlui Lupas are, în cinci capitole, următorul cuprins:

I. Acațiu Barcsai, fiul unui nobil de rând, român din *Barcea mare* (comitatul Hunedoarei), a fost crescut la curtea principelui Gheorghe Rákoczy I, care a ținut mult la dânsul și l-a trimis adeseori în misiuni diplomatice importante.

Numit (în 1644) Ban de Lugoj și Caransebeș, Barcsai a făcut propagandă calvină în Banat, întocmai ca și stăpânul său Rákoczy în Ardeal, tipărind cărți bisericesti cu învățături protestante pe seama românilor.

Rol de frunte a jucat Barcsai și sub domnia lui Gheorghe Rákoczy II, fiul și următorul lui Rákoczy I. Ambițios fără măsură și iubitor de aventuri politice, Gheorghe Rákoczy II se pregătia să pornească o expediție în contra *Poloniei*. În acest scop principele la 1656 a intrat în înțelegere cu regele Suediei, cu cazaci, cu muntenii și cu moldovenii.

II. Pe la sfârșitul aceluia an, 1656, a urmat întregirea scaunului vlădicesc din Bălgrad, vacant de 3 ani, prin numirea lui *Sava Brancovici*. Motive de politică externă — pentru a se pune bine bine cu țările românești în vederea expediției polone — au îndemnat pe G. Rákoczy II să facă numirea aceasta tocmai atunci. Observăm anume, că pomenita confirmare dela 1656 a lui Sava Brancovici n'a fost legată de condițiile u-militoare din 1643, impuse lui Simeon Ștefan prin diploma lui G. Rákoczy I.

Expediția în Polonia, la care au participat și moldovenii și muntenii, s'a sfârșit cu desastru pentru oștirile nechezuitului domnitor.

Staturile ardelen s'au întrunit la Alba-Iulia în 1657, să alege alt principe în locul lui Rákoczy II, pe care Poarta otomană supărată nu mai voea să-l sufere. Candidații la tron erau Francisc Rhéley și Acațiu Barcsai. Au ales pe cel dintâi; deși cel din urmă, Barcsai, era mai popular și mai destoinic, avea însă defectul că era de *origine umilă și valah de națiune* (cum zice ziarul despre dieta din 1657 de la Alba-Iulia).

Turcii nu recuză pe Rhéley. Dieta dela Medias, din anul următor se pronunță atunci pentru Rákoczy, nu pentru Barcsai. Infuriați turcii, ajutați de tătari și cazaci, s'au ridicat îndată, au pustit cumplit Ardealul și au poruncit staturilor să alege de principe al țării pe Acațiu Barcsai. Acesta a primit tronul cu multă greutate și cu intențiunea de a se retrage, dacă Rákoczy va izbuti să se împace cu turcii. Interesantă e (la pag. 7—8) cuvântarea mișcătoare rostită de Barcsai (în 10 Oct. 1658), când a aflat că dieta l-a ales principe al

unei țări, care spre marea durere a inimii lui, avea să fie apăsată de greutatea dărilor insuportabile.

În anul următor Barcsai a convocat o dietă la Bistrița, unde arvenit și soli din principatele române cu gândul de-a încheia, la stăruință otomană, o alianță cu Ardealul.

III. În capitolul al treilea, pe lângă relațiile (destul de bune la început) între principe și mitropolit, se lămurește raportul de atârănare a bisericilor din *Tara Făgărașului* față de mitropolia Bălgradului și față de calvini. *Tara Făgărașului*, pe temeiul unui decret al principelui G. Rákoczy I. din 27 Maiu 1647 (o copie a decretului, scoasă din Liber Regius, se găsește la autor), „devine în privința bisericăscă independentă atât față de mitropolitul din Bălgrad, cât și față de superintendentul calvin, căpătându-și un conducător propriu, pe *protopopul Ștefan din Berivoi*, care nu atârână de nimeni, decât de principele țării”.

Dacă principii desconsiderau astfel autoritățile superioare ale bisericii, urmează aproape dela sine că direcțiile țării puteau ușor să asuprească preoțimea română cu tot felul de djme și none.

Acațiu Barcsai, român de origine, și ascultând și de Sava Brancovici și de protopop, se milostivește a ușura într-o câțva „starea preoților românești din țara noastră a Ardealului și din părțile Ungariei celor împreunate ei”, — cum zice Barcsai în decretul său din 15 Martie 1659, dat în Bistrița, unde după câteva zile a dat și un alt decret, special în favorul preoțimii din *Tara Făgărașului*.

IV. Raporturile bune între Barcsai și Brancovici se schimbă. După grabnică preparativă de război, nestătorul G. Rákoczy II. în toamna din 1659 ocupă *Murăș-Oșorheiul*; ear Barcsai strămutat se retrage în Sibiul întărit, și aștepte acolo ajutorul promis de turci.

Rákoczy, care la îndemnul lui Ioan Kemény, fusese proclamat earăș de principe, asediază Sibiul.

Acum năpădește seria de nenorociri, provocate când de oștirile lui Rákoczy, când de ale turcilor, care jăfneau orașele și satele pe întrecute. Au suferit mult în deosebi locuitorii Sibiului atât din pricina dușmanului, cât și a holerei ce s'a declarat în urma asediului oștirii rakocșesti.

Sava Brancovici, sprijinind politica lui Rákoczy, se instrăinează de Barcsai atât de mult, încât în același an aflăm în scaunul mitropolitan al Bălgradului pe *Ghenadie*, arhiepiscop de Bălgrad, Maramurăș și a toată țara Ardealului, — numit de Barcsai.

Nu erau vașă zică, pe vremea aceea, numai doi principii în Ardeal, ci pentru români erau și doi mitropoliți: Ghenadie aderentul lui Barcsai, și Sava Brancovici aderentul lui Rákoczy.

V. Ultimul capitol zugrăvește mai de aproape tocmai pe rivalul lui Sava, pe sus pomenitul Ghenadie (al III-lea în șirul mitropoliților din Bălgrad), care n'ar fi altul decât *Gheorghe*, mesăvăt din orașelul rusesc *Pulvilia*.

„*Georgius Putivlensis Moscovita*”, cum îl numește decretul din Sibiul 15 Febr. 1660, este confirmat de Barcsai, care îl alege și numește episcop al bisericilor românești, sârbești și grecești din Ardeal și părțile adnexe ale Ungariei, — acordându-i și unele ușurări, în comparație cu condițiunile dela 1643, impuse de G. Rákoczy I. lui Simeon Ștefan.

Scurta activitate a lui Gheorghe Putivlianul, sau cu numele călugăresc Ghenadie, s'a dezvoltat în Sibiul. Se crede, că aici a și murit de holera în vara anului 1660.

G. Rákoczy II, rănit în lupta cu turcii la Gilău, moare în Iunie 1660 la Oradea-mare. Comandantul său, Ioan Kemény este ales principe. Turcii cu toate acestea susțin și mai departe pe Barcsai. Dar Kemény, aliatul nemților, pe cari i a câștigat cedându-le câteva cetăți ardelen, omoară prin vicleșug pe Acațiu Barcsai și pe frațele acestuia, cu numele Andrei, în Mai 1661. După 23 de ani au fost apoi desființate și donațiunile și privilegiile date bisericilor române de către Barcsai, nenorocitul stăpânitor al Ardealului.

Cu un paralel între cei doi bărbați însemnați ai veacului, unul principe, altul mitropolit, se termină lucrarea istoricului nostru dela Săliște.

Scrierea sa, alcătuită și pe temeiul unor dovezi din izvoare necercetate până acum, cuprinde amănunte foarte prețioase, istorice și culturale, din secolul al 17-lea.

Eu, de-o parte, va fi consultată de cei ce se ocupă special cu istoria vremii; de altă parte va fi citită de cărturarilor inteligenți și doritorii de a cunoaște trecutul bogat în suferințe și nefericiri al unei frumoase țări.

Pe lângă aceștia, scriitorii noștri, cari se îndeletnicesc cu popularizarea cunoștințelor despre bărbații însemnați ai istoriei

vor putea găsi, în cărți cum este și aceasta a domnului Lupas, materialul necesar pentru a prezenta publicului românesc cu mai putine pregătiri, *tablouri vii de moravuri și persoane* din timpuri dispărute pe vecie.

Revistă politică.

Austro-Ungaria.

Declarațiile contelui Tisza. În ziua anului nou, Joi, la orele 11, număroși membri ai partidului național al muncii, deputați, membri ai casei magnaților, comiți supremi, s'au prezentat la contele Tisza, ministrul-prezident al țării, pentru a-i aduce felicitări de anul nou. Oratorul festiv a fost Beöthy László, fost ministru de comunicațiune, la alocuțiunea căruia contele Tisza a răspuns accentuând, că se simte fericit, că a putut învinge obstrucțiunea, făcându-o pentru toate timpurile imposibilă în dieta țării. Are speranță, că opoziția se va împăca cu situația și se va prezenta în dietă, pentru a-și împlini misiunea de controlatoare a activității guvernului. Contele Tisza a înșirat legile pe cari le-a votat dieta în anul trecut, a aminții proiectele de lege pe cari va mai avea să le voteze, iar referitor la împăcarea cu România, a spus, că tratativele încă nu au ajuns în stadiul, că să poată face comunicări despre starea lor, și nici aceea nu poate spune, dacă ele vor fi încoronate de succes. Ce privește noua arondare a cercurilor electorale, ea se va face așa, ca naționalitățile să nu fie jignite în justele lor pretensiuni. Supremăția maghiară e asigurată prin cercurile electorale orșenești, cari toate sunt maghiare, iar cercurile electorale naționaliste și de altcum vor fi reduse.

Din Austria. Senatul imperial din Viena n'a putut termina în ziua ultimă a anului cu desbaterea și votarea bugetului provizoriu, și astfel starea de exlex a devenit inevitabilă, dar numai pe câteva zile, pentru că în 12 Ianuarie senatul imperial se întrunește din nou și va vota bugetul. Guvernul austriac n'a pus în aplicare §-ul 14 din constituție.

„*Pactarea cu România*”. Sub titlul acesta a publicat contele Andrássy Gyula un articol (destul de lung și destul de confus) în numărul de anul nou al ziarului „*Magyar Hírlap*”, în care conștură pe contele Tisza, să nu lege pace cu România, să nu vândă frumoasa moștenire a statului național pentru un blid de linte al politicii de partid, să lase deci chestia neresolvată, până via alte timpuri mai normale, — ceea ce ar însemna, că până va ajunge domnul contele Andrássy ministru-president. Întrebarea e însă, că oare România, cari îl cunosc foarte bine, vor sta și cu el de vorbă, așa cum stau cu contele Tisza, cel în toate privințele corect, ori îl vor trata ca la timpul său pe ministrul Hieronimy, care tot în chestie de împăcare umblose prin Ardeal, ca să se înțeleagă cu România, dar n'a dat față cu nici un Român fruntaș, pentru că toți i-au întors spatele? De altcum contele Andrássy spune clar în articolul său, că o „*pactare separată cu România mi-o pot închipui numai în cazul, când cel dintâi punct al pactului ar garanta disolvarea deplină a partidului național român, cât și a tuturor organizațiilor românești. Numai un fapt că acesta ar putea să garanteze, că cel dintâi punct va fi totodată și cel din urmă*”. Va să zică, desființați au se fie România de tot, în toate organizațiile lor, și apoi să se pacteze cu ei! Dar dacă odată sunt desființați, deci nimicici, cu cine vrei să mai pactezi, — domnule contele?!

România.

Schimbare de guvern. Întrebat fiind guvernul român și în cameră, în ședința de Joi, din partea deputatului V. Dumitropolu, dacă e adevărat svonul, că guvernul are intențiunea să se retragă, domnul prim-ministru *Titu Maiorescu* a răspuns numai decât, că corpurile legiuitoare se vor întruni de noi Sâmbătă în 28 Decembrie v. și atunci li se va arăta care este situația guvernului, se retrage ori rămâne și de ce se retrage sau pentru ce stă mai departe la putere? Chiar și din declarațiile acestea ale domnului Maiorescu scot unii concluzia, că retragerea guvernului e ca sigură. Zarele din București publică deja lista nouului guvern liberal, presădat de domnul I. I. C. Brătianu.

Dela jubileul Reginei. Cu ocaziunea aniversării nașterii Majestății Sale, Reginei *Elisabeta*, domnul *Titu Maiorescu* a adresat, în numele guvernului român, o adresă dela palat, următoarea frumoasă cuvântare Majestății Sale Reginei: „*Majestate, Prea înălțată Doamnă! Va rugăm, dați voie consiliului de miniștri să vă aducă respectuo-*

sele omagii și felicitări, împreună cu semnul lor extern, marea cruce a ordinului „*Carol I*”, pe care Majestatea Sa Regele a învuiat să vi o oferim. Șaptezeci de ani petrecuți în cele mai felurite împrejurări, la început în multe țări ale Europei, de la 1869 încoace, cu viața statornică în țara noastră, dar din mijlocul ei printr'o înălțare treptată trimițând raze de lumină peste toate hotarele, aceasta este soarta unică în felul ei, pe care providența a hărăzit-o Reginei *Elisabeta* a României. Cu înaintarea vârstei, cu sporirea anilor, a crescut și priceperea lumii, a crescut desăvârșirea în ale artelor, a crescut răspândirea binefacerilor, a crescut și durerea, până în ultimele zile înaintea sărbătorii de astăzi Dar Majestatea Ta ai știut încă din copilărie să fi prietenă cu durerea, și ai căutat totdeauna, cu o neobosită stăruință, să o îmblânzești prin mângăierea celor îndurerăți. Deie Dumnezeu, ca mângăierea altora să aibă puterea de a se resfrânge și asupra Majestății Tale și păstrându-ți seninătatea minții săi adaoge cea din urmă binefacere la care se poate aștepta o vârstă înaintată: *liniștirea inimii. Să trăiești Majestate, să trăiești pentru Majestatea Sa Regele și pentru Augusta familie, să trăiești pentru însușirea celor ce lucrează și pentru ușurarea celor ce sufer, să trăiești pentru noi toți, înălță Doamnă!*”

Străinătate.

Crisă în Sârbia. Motivul demisionării guvernului din Sârbia, presădat de domnul *Pasici*, e obstrucția inscenată în cameră din partea opoziției. Regele Petru a consultat pe toți șefii partidelor din opoziție, cari au recomandat regelui să formeze un cabinet de *coalitie*, sub care să se facă alegeri noue pentru camera sârbească, pentru a se ști și vedea, pe care parte e țara. Regele Petru se ferește însă de alegeri noue pentru cameră și a îndrumat guvernul actual se caute și să lege un compromis cu partidele din opoziție, pentru a-și lungi astfel zilele. Se crede, că compromisul va succeda, și că *Pasici* rămâne la putere, dar cu un guvern nou.

Deschiderea parlamentului Bulgar. Joi s'a făcut în Sofia deschiderea parlamentului bulgar. La intrarea în sală a regelui Ferdinand, un deputat socialist a strigat: „*Jos monarhia*”. Iar altul a spus următoarele: „*Intru memoria celor 60.000 de vieți stânse în luptă, protestez în numele partidului social democrat bulgar și strig: Jos monarhia!* Deputații socialiști au eșit apoi din sală. Regele Ferdinand a fost neplăcut atins de aceste apostofări, cari au fost în parte înbușite de aplauzele miniștrilor și deputaților celorlalți. Contrar obiceiului din trecut, uzitat în toate statele, regele Ferdinand a cetit mesajul de tron cu capul descoperit și stând în picioare. A fost aceasta o concesiune făcută deputaților agrari, cari sunt de credință, că puterea regelui e egală cu puterea poporului, deci dacă stau reprezentanții poporului în picioare și cu capul descoperit când ascultă solia regelui, se cuvine, ca tot astfel să stea și regele în fața reprezentanților poporului. Mesajul de tron a accentuat de altcum vitejia armatei bulgare, dovedită în războaiele din Balcani, și dorința de a trăi Bulgaria în raporturi bune cu toate statele. Situația guvernului bulgar e însă foarte gravă, fiindcă nu dispune de o majoritate sigură în parlament, și criza se va rezolva de ocamdată astfel, că în locul ministrului de externe *Ghenadie* va fi numit rusofilul *Malinov*, care va aduce cu sine câteva voturi în tabăra guvernului, și care va pleca imediat după numire la Petersburg, ca se reînnoiască raporturile de prietenie cu guvernul și cu curtea din Rusia. Se poate însă, că vor intra și alți oameni noi în guvern, pentru a-i întări poziția.

Dorințe rusești. Societatea științifică literară slavă din Petersburg a ținut zilele trecute o adunare binecercetată, sub președinția academicianului *Besterov*. Și-a dezvoltat membrul *Briancinov* conferența, despre situația politică, creată pe urma războiului al doilea balcanic. Conferențiarul a făcut responsabilă politica rusească pentru spargerea alianței sârbo bulgare, isvorată din faptul, că misiunea generalului bulgar *Dimitriev* la Petersburg a dat rezultat negativ. Situația de acum trebuie să o accepte de bună ambele state (Sârbia și Bulgaria), dar pentru amândouă există necesitatea, de a lega cât mai curând o nouă alianță, cu ascuțită îndreptat în contra dușmanului secular dela nord. (Austro-Ungaria). După războiul care va fi purtat în contra acestui dușman, Bulgaria trebuie să ajungă în posesiunea părților bulgare din Macedonia, iar Sârbia și România vor fi recompensate din teritoriul dela nord. S'a născut discuție asupra conferenței, și toți cari au luat cuvântul, au fost din părerea, că vederile conferențiarului sunt — *corecte!*

Colecta pentru rezidirea seminarului.

Incepem astăzi să publicăm în coloanele ziarului nostru contribuiri benevole, oferite până acuma de venerabilii membri consistoriali și de preoțimea arhidiecezană, la rezidirea seminarului „Andreian” al arhidiecezei, rămânând ca oferte făcute de fruntași și poporenii noștri mai cu stare să se ceară în cursul sărbătorilor apropiate și apoi să se publice.

După cum se vede din ofertele pe cari le publicăm mai la vale, onorata noastră preoțime este și de astădată cea dintâi, care a grăbit cu prinosul ei de Crăciun, adus pe altarul culturii noastre religioase, morale și naționale.

În Sibiu s'au făcut până acuma următoarele oferte:

	Cor.
1. Dr. Ilarion Pușcariu, arhim. vic. arhiepiscopesc	500—
2. Galacteon Șagău, ases. cons.	500—
3. Ioan de Preda, fisc. cons. arh.	500—
4. Pantaleon Lucuța, ases. cons.	500—
5. Dumitru Vulcu, cassar cons.	500—
6. Ioan Droc, protopop em.	400—
7. Nicolau Ivan, ases. cons.	400—
8. Dr. George Proca, secr. cons.	400—
9. Dr. Eugen Piso, fiscalul fundațiunii Șaguna	300—
10. Dr. Lucian Borcia, fiscal mitropolit	300—

Iar din afară prima colectă intrată la consistoriu e a protopresbiteratului Avrig, cu următorul rezultat:

	Cor.
1. Ioan Cădea, protopop, Avrig	200—
2. Solom. Făgărășan, paroh Drăguș	200—
3. Trandafir Dragomir, paroh, Arpașul-inferior	200—
4. Ioan Popa, paroh, Arpașul-superior	100—
5. Vasile Maxim, paroh, Avrig	100—
6. Traian Maxim, paroh, Avrig	100—
7. Nicolae Cucu, paroh, Corbi	100—
8. Ioan Giurca, paroh, Colun	100—
9. Andreiu Savu, paroh, Feldioara	100—
10. Ioan Crăciun, paroh, Glâmboc	100—
11. Victor Vulcan, paroh, Oprea-cârțișoara	100—
12. Toma Dragomir, paroh, Porcești	100—
13. Dimitrie Mandea, paroh, Porumbacul-inferior	100—
14. Nicolae Berglăzan, paroh, Porumbacul-superior apus	100—
15. Nicolae Solomon, paroh, Porumbacul-superior răs.	100—
16. Gavriil Paștea, paroh, Sărata	100—
17. Dionisie David, paroh, Seceiu	100—
18. Toma Doican, paroh, Sebeșul-inferior	100—
19. Ioan Mateiu, paroh, Sebeșul-superior	100—
20. Const. Prie, paroh, Săcădate	100—
21. Pavel Maneș, paroh, Strezacârțișoara	100—
22. Elie Maneș, par., Ucea de jos	100—
23. Aurel Mușat, paroh, Ucea de sus	100—
24. Pavel Borzea, paroh, Viștea de jos	100—
25. Ioan Banciu, paroh, Viștea de sus	100—
26. Ioan Mandea, capelan, Porumbacul inferior	100—
27. Emilian Crăciun, capelan, Glâmboc	100—
28. Andreiu Gălea, diacon, Porcești	100—
Suma	3100—

Dorim să putem publica și din celelalte protopresbiterate tot asemenea rezultate frumoase!

NOUTAȚI.

Serbători fericite dorim tuturor cetitorilor, colaboratorilor și binevoitorilor ziarului nostru.

Numărul proxim al ziarului nostru apare după sfintele serbători ale Nașterii Domnului, Luni, la orele obișnuite.

Nou secretar de stat. În ministerul de culte și instrucțiune publică se face o schimbare, și anume în locul secretarului de stat Alexandru Benedek a fost numit profesorul dela școala politehnică Ludovic Nlosay. Noul secretar de stat e născut în 1851 la Dej, în Ardeal, și a studiat în Cluj. În 1882 a ajuns profesor de chimie la școala politehnică din capitală.

Numire. Domnul ministru de justiție a numit pe domnul Dr. Dumitru Popp, avocat în Mediaș, membru în senatul advocatilor de pe lângă înalta curie regească și pe următorii trei ani. Dl Popp fusese și până acuma membru al numitului senat.

Decorat. Domnul Dr. Tiberiu Bredicianu, dirigentul filialei „Albina” din Brașov, a fost decorat din partea Maiestatei Sale. Regelui Carol al României cu medalia Bene Merenti clasa I, pentru compoziții muzicale.

Centenariul nașterii lui Boliac. Eri, Duminecă s'a împlinit o sută de ani dela nașterea lui Cezar Boliac, ziarist, poet și înflăcărat luptător pentru libertate. S'a aranjat o procesiune la mormântul marelui bărbat al trecutului, care-și doarme somnul de veci în cimiterul Belu din București, iar astăzi la 9 seara va fi festival la Ate-neul din București, întru sărbătorirea memoriei marelui dispărut. Atât procesiunea, cât și festivalul a fost aranjat din partea „asociației generale a presei”.

Moartea unui confrate. În București a murit Adrian Cășolțianu, fost pe vremuri redactor la „Tribuna” din Sibiu, iar apoi redactor la diferite ziare din București. La trista și modesta ceremonie a înmormântării sale a vorbit în numele sindicatului ziaristilor români din București domnul Mavrodî, scoțând la iveală însușirile frumoase ale acestui ziarist, care făcea parte din generația mare a jurnalismului idealist de acum 20—30 de ani. Odihnească în pace!

† Iancu Brătescu, fost ajutor de primar al capitalei București, avocat și senator, un om bun și cu multă tragere de inimă față de poporația săracă, a decedat în București, lăsând regrete sincere în urma sa.

Dela școala de aplicație. Impărțirea darurilor de Crăciun la școala de aplicație a seminarului arhidiecezan s'a făcut ieri, Duminecă, la orele 2 $\frac{1}{2}$, pe lângă solemnitatea din trecut, cu vorbire ocazională rostită din partea P. C. Sale, Domnului director sem Dr. Eusebiu R. Roșca, apoi cu colinde și declamări acomodate, executate de elevi. Din banii încuși în acest scop s'au procurat pe seama elevilor 17 cămeși, 39 m. barhet, 13 părechi mănuși, smochine și nuci pentru toți elevii. Afară de aceste s'au mai distribuit următorii articoli: Doamna Ioana Rebegea, econoamă a sem. a dăruit: mare, nuci și zaharicale. Doamna Maria Radu, soție de măcelar, a dăruit colaci și suma de 10 cor, Domnul Nicolau Iosif inv. pens. colaci și cărți de rugăciune. Domnul Ioan Vătășan, inspector gen. al băncilor, a donat 2 rânduri de haine complete, o păreche de pantaloni și două rocuțele. Domnul Dimitrie Popovici, comersant, a dăruit 5 m. barhet și 40 batiste.

Inscrieri universitare. La facultățile universității din Cluj se încep înscrierile pe semestrul al doilea al anului școlar 1913/14 Mercuri în 7 Ianuarie, și durează până la 18 Ianuarie 1914. Cu permisiunea specială a rectorului se pot face înscrieri până în 18 Februarie.

La Paris Marți seara a sosit în capitala Franței Mona Lisa din Italia și s'a predat în mâinile autorităților franceze. Tabloul, expus câteva zile într-una din salele academiilor de belle-arte, a stârnit eazăși admirația publicului și a produs un venit considerabil din taxele de intrare. Așezată la locul său din Luvru, de aici înainte va putea fi privită de ori și cine gratul.

Aviație. Francezul Vedrines, care a sosit în sbor la Cairo, depeșează la Paris, că din Africa va sbura peste Asia mică în Indo-China, și de acolo pe insulele Sunda și în Australia.

† Vasile Trifa, paroh gr.-ort. român în Mogoș-Miclești, a răposat Sămbătă în 14/27 Decembrie 1913. În mormântarea i s'a făcut Marți la orele 10 a. m. în cimiterul gr.-ort. din Mogoș-Miclești. Fie-i țărina ușoară și memoria binecuvântată!

Călătorie de explorare. Cercetătorul englez, Ernest Shackleton, va porni în anul 1914 în expediție, ca să studieze continentul polar antarctic.

† Ioan Barbu, învățător în Geoagiul de sus, după un morb greu și îndelungat, împărțit cu sf. Taine, a repausat în Domnul în 18/31 Decembrie a. c. la 5 ore d. a. în vârstă de 28 ani. A fost înmormântat, Sămbătă în 3 Ianuarie 1914 (21 Dec. 1913) la 1 oră d. a. în cimitirul de lângă biserică ort. rom. din Geoagiul de sus. Odihnească în pace!

S'a stâns holera. Ministrul nostru de interne publică următorul comunicat: *Cu ziua de 29 Decembrie 1913 Ungaria se declară liberă de holera.* — Conform acestui comunicat țara noastră ar fi scăpat de epidemia, care și-a făcut apariția în multe locuri, a rămas însă pretutindeni izolată. Meritul este de sigur al dispozițiilor rezezi și energice luate de autorități.

Congres eucaristic. Cel mai apropiat congres eucaristic se va ține în 1914 la Lourdes, cunoscutul loc de peregrinare al apusenilor.

Gimnaziu slovac. În cercurile slovacesti se observă o mișcare în interesul înființării unui gimnaziu cu limba de propunere slovacă. S'a hotărât, ca pe viitor să se dea voturi numai pentru acei candidați de deputați, cari vor primi în programa lor pretensiunea de a se înființa un gimnaziu slovac. Slovacii emigrați în America au întreprins o colectă în folosul viitorului așezământ național din Ungarie.

Patruzeci de milioane de țigări. Ungaria are astăzi 21 fabrici de tutun, dintre care fabrica dela Seghedin ocupă locul al cincelea. Aci se fac soiurile de țigări, începând dela așa numitele „regalitaș” în jos. Conform statisticii acum apărute, în 1913 s'au fabricat la Seghedin 40 milioane de țigări în valoare de două și jumătate milioane coroane. În fabrica numită sunt ocupați 710 lucrători.

Concert în Săcădate. Se va da un concert Joi, la 8 Ianuarie n. 1914 (a 2-3 zi de Crăciun) din partea corului mixt al plugarilor din Săcădate în sala comunală din loc. Inceputul la 7 $\frac{1}{2}$ ore seara.

Teatru în Zernești. Despărțământul Zernești al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român va da o producțiune teatrală Duminecă, în 29 Decembrie v. 1913 (11 Ianuarie n. 1914) în sala hotelului din Zernești. După teatru urmează dans. Inceputul precis la 8 ore seara.

Rescumpărarea felicitărilor de serbători

în favorul fundațiunii ziaristilor.

Transport dela publicarea trecută cor. 208. Liste nouă au încurs dela:

III. Dl Dr. G. Buzura, avocat Lăpușul-unguresc, contribuind cu 5 cor. Dr. Ioan P. Olteanu 4 cor., banca „Lăpușana” 3 cor., Vasile Mustea, A. Ludu, protop., Dr. Aurel Pop, ad., Dr. Ioan Petruț, adv., Nicolae Garmen, preot, câte 2 cor. La un loc 22 cor.

IV. Dl Petru Stoica, director de bancă Sotul-nou, contribuind Ioan Gaspar, dir., Petru Negru, cassar, Antoniu Balea, preot, Dr. Victor Mihăileșiu și Pavel Rudnean cu câte 2 cor.; R. Popp contabil, Mihăițiu J-gorea, Traian I. Marcu, secretar, Romul Balnojan of, Lazar Ortopan, comere., Traian Doșlea v. notar și Petru Săcădanu, tav. cu câte 1 cor. La un loc 19 cor.

V. Dl George Boeriu, notar comunal, Arpașul-inferior, contribuind Vasile Boeriu cancelist, Gerasim Dobrin, primar, B.zil Vasu, preot, Vasile Comșa Bogdan, George Pop Vasu și Aurel Vasu cu câte 1 cor. La un loc 7 cor. Ca membri ai direcțiunii „Banca Poporală” au cedat marca de prezență pe una ședință.

VI. Pe listele Dlor Ioan I. Lăpădatu și Dr. Onisifor Ghibu, Sibiu, au contribuit: George Dușoiu și Ioan Leucă cu câte 5 cor.; Tim. Popoviciu, prof., Dr. Nic. Balan, prof. cu câte 3 cor.; Ștefan Boer, funcționar de bancă, Ștefan Moga, farmacist, Ștefan Moga, frantelar, Dr. S. Dragomir, I. Oțoiu, E. Todoran, A. Crișan, Dr. P. Roșca, V. Păcală și Aurel Popoviciu, prof. cu câte 2 cor.; I. Pamfilie, arhitect și V. Popoviciu cu câte 1-04 cor.; V. Popoviciu, Vas. Vlaicu, și C. Buga cu câte 1 cor. și I. Popu, notar cu 50 fil. La un loc 43-50 cor.

VII. Pe liste diverse: Dr. L. Popp, Abrud cor. 20. Emanuil Ungurean, Timișoara și Dr. L. Ghebeleş, Pecica câte 10 cor. și P. Ionaș, Arad 2 cor. La un loc 42 cor. Totalul listelor de azi cor. 133-50, care sumă adaogată la cea transportată dela publicația trecută, rezultă ca intrate totale cor. 341-50.

Sibiu, la 5 Ianuarie 1914.

Epitropia fundațională.

Teatru.

(x) *Roze albe*, dramă în 3 acte de E. Frehse, jucată Sămbătă, ne oferă un mănunchi de fapte și întâmplări din viața oșterească, și anume din partea ușoară și veselă, care începe cu mese mari, cu jocuri de cărți, cu datorii și cu aventuri de iubire. Momentul final al acestui fel de trai este, de obicei, catastrofa. Știm înainte, că glonțul de revolver are să răsună la sfârșitul piesei. — decumva autorul nu se îngrijește din bun timp să aibă la îndemână un soț bogat, fie și burgez, dar generos care să salveze pe strâmtoratul fiu al lui Marte și să-l păstreze pe seama unei fiice cu atrișe pentru uniformă. Subiectul, cum se vede, e departe de a fi nou; dar, nici construcția dramei nu dovedește un deosebit talent. Cu toate acestea jocul actorilor Wonger, Baumgarth și al damelor Norden și Holm au mijlocit ca lucrarea să fie gustată cu plăcere în scenele ei principale.

Ieri, Duminecă seara, s'a reluat faimosul *Voivod al țiganilor* (Zigeunerbaron), opereta lui I. Strauss (în care eminentul actor român, regretatul Ștefan Iulian, făcea odinioară pe Japan). Rolul negustorului de porci a fost ținut de dl Asper, cu mult zel în joc și cântare, — deși teatrul, pe cât știm, își are comicul său, pe dl Paziska, cu reputația de mult întemeiată: o figură mai potrivită pentru Japan, decât acest tinăr artist, cu greu s'ar putea închipui.

Amintim, în aceeași piesă, pe actorii și actrițele cu bune voci: Karsten în rolul prim, Holub, Bauer, Werhrburg, Herbert, și corul instruit corect.

Astăzi Luni, în 5 Ianuarie 1914, se reprezintă *Stâlpii societății* drama în 4 acte de Eric Ibsen. Lucrarea aceasta, terminată în 1877, descrie o parte din corupția societății și adică imoralitatea unor persoane din Norvegia. Tipurile se potrivesc bine și pentru altă țară, unde trăiesc oameni cari se susțin cu minciuna și totuș știu să conserve aparențele onoarei, ba mulți dintrînși sânt proclamați de stâlpi ai societății. Reprezentația va fi introdusă prin o conferință a dlui E. Buchholzer, profesor.

Marți, în 6 Ianuarie, se dă d. a. la 3 ore *Voivodul țiganilor*, seara la 7 $\frac{1}{2}$ *Dansa-toarea spaniolă*, farsă.

„Albina”

instituit de credit și de economii în Sibiu.

Publicațiune.

În sensul articolului de lege XXXVI din anul 1876 § 29.

1. Suma scrisurilor fonciare în circulațiune cu ziua de 31 Dec. 1913 face K 11.006.000—	
2. Pretensiunile institutului de împrumuturi hipotecare cari servese de acoperire a acestor scrisuri fonciare sunt de	12.669,106.05
3. Valoarea hipotecelor luate de bază la susnumitele împrumuturi hipotecare este de	48.810,447—
4. În sensul §. 97 din statute „fondul special” pentru asigurarea scrisurilor fonciare este de	560,000—
acesta e indus în cont separat și plasat în următoarele efecte publice:	
Nom. K 3,000—, Sorti de stat din 1860 cu 4%.	
„ „ 5,200—, Obligațiuni cu premii ele lăncii ung. hipot. cu 4%.	
„ „ 5,000—, Sorti de ale împrumut. pt. regul. Tisei cu 4%.	
„ „ 1,200—, Sorti de ale împrumut. pt. regul. Dunărei din 1870 cu 5%.	
„ „ 5,000—, Obligații cu premii de ale credit austr. priv. de credit fonc. cu 3%.	
„ „ 62,000—, Scrisuri fonciare Ungar. Landes-Central-Sparcassa cu 4 $\frac{1}{2}$ %.	
„ „ 24,000—, Scrisuri fonciare Pester ungar. Commercial-Bank cu 4 $\frac{1}{2}$ %.	
„ „ 100,000—, Scrisuri fonciare Egiptului budapesti fivárosi tskarekpeazár cu 4%.	
„ „ 200,000—, Scrisuri fonciare Magyar altános tskarekpeazár cu 4 $\frac{1}{2}$ %.	
„ „ 200,000—, Obligațiuni comunale Pesti hazai első tskp. egypt. cu 4%.	
„ „ 4,000—, Acțiuni de ale Institutului de credit fonciar pt. proprietarii mici din Ungaria cu 5%.	

Sibiu, 4 Ianuarie 1914.

Directiunea.

Noua lege electorală.

(Fine).

CAP VI.

Responsabilitate disciplinară, transgresiuni.

§ 144. In contra fiecărui organ, care cooperează la conscrierea alegătorilor, la compunerea listelor, la rectificarea și conservarea lor, la alegerea de deputat (president și membru al comitetului central, al comisiei de conscriere, de alegere, ori de votare, notarul comitetului central, individul care conlucrează la alegere din incredință, scriitorul, organul chemat să păstreze listele electorale), dacă a depus jurământul și dacă prin vre-o înțelegere, are loc procedura disciplinară, pe lângă eventualele urmări de drept penal.

Procedura disciplinară, respective cercetarea, poate fi premergătoare, sau o ordineză din oficiu, dacă se face arătare, iar la rugarea respectivului organ e dator să o ordineze, comitetul central, comisiunea administrativă, sau ministrul de interne. In contra hotărârii comitetului central și a comisiei administrative se poate înainta apel, în 15 zile dela înmânare, la ministrul de interne.

Cu săvârșirea cercetării comisiunea administrativă încredințează unul, ori mai mulți membrii.

Asupra rezultatului cercetării decide ca for prim comitetul disciplinar al comisiei administrative, ca for al doilea, cu privire la presidentul de alegere și la presidentul comisiei de votare, judecătoria administrativă, cu privire la celelalte organe ministrul de interne. Pentru procedura disciplinară sunt de altcum dătoare de măsură dispozițiile legii despre procedura disciplinară în contra funcționarilor municipali. Dacă votarea legii a avut de urmare zădărnicierea alegerii, ori a provocat declararea ei de invalidă (nemicirea ei), amenda în bani se poate urca până la patru mii coroane.

Notarii publici regești, cu privire la păstrarea listelor, stau sub eficacitatea normelor disciplinare, stabilite pentru ei.

§ 145. In contra fiecărui impiegat dela oficiile publice are loc, pentru acțiuni cari se lovesc de normele de drept electorale, ori de dispozițiile autorităților bazate pe ele, fie că le-a săvârșit în calitate oficioasă, ori altcum, — întrucât nu cad sub dispozițiile §-ului 144, — procedura disciplinară, înaintea propriei autorități disciplinare.

§ 146. Nu e permis, ca funcționarul de stat, municipal ori dela oficiile orașului cu magistrat regulat, și notarul comunal (cercual), să iee parte la convocarea de adunare politică de partid, în legătură cu alegerea de deputat, să fie presidentul ori notarul ei, și să primească ceva încredințare dela ea; ca în turneul candidatului de deputat să iee parte, să adune alegătorii și să-i conducă la locul de alegere; ca să recurgă la ajutorul poliției, jandarmeriei, și al puterii armate în alt scop decât în al susținerii păcii și al ordinii și în al exercierii libere a dreptului electoral; sau să cedeze dreptul de dispunere asupra lor altuia, decât numai de unorgan al autorității, fie și numai în parte; ca să îndemne prin vre-o acțiune ce cade în cercul său de activitate, sau prin întrelăsarea ei, respective prin promisiuni ori amenințări, făcute cu privire la acestea, sau peste tot, prin influența isvorată din poziția sa oficioasă, pe vreun alegător, ca să voteze pentru, ori in contra vreunui candidat, sau să se rețină dela votare.

E oprit, ca superiorul să-și îndrume inferiorul, ca să voteze ori să nu voteze pentru careva dintre candidați, să-și exercieze dreptul de votare peste tot, și când să-și exercieze, ori să se abțină dela alegere, sau să-și valorizeze influența în alt mod pentru vreun candidat, ori in contra lui, sau pentru reținerea alegătorilor dela votare.

Față de funcționarul, care greșește in contra vreuneia din opreliștele stabilite în acest paragraf, are loc procedura disciplinară, în înțelesul §-lui 145.

§ 147. Celce conturbă ordinea în locul de alegere sau de votare, întrucât făptuirea sa nu cade sub o apreciere mai gravă, comite transgresiune și se pedepsește cu închisoare până la 15 zile.

Iar cel ce nu predă imediat, la proțocarea respectivului organ, arma, bățul, sau altă unealtă acomodată a fi atacat cineva de fapt cu ea, dusă cu sine la locul de alegere, sau de votare, ori apoi pune mâna aci pe o unealtă periculoasă, în scopul conturbării ordinii publice, — întru cât făptuirea sa nu cade sub apreciere mai gravă: se pedepsește cu închisoare până la o lună și cu amendă până la trei sute de coroane.

§ 148. Celce aranjează adunare de partid, neanunțată în înțelesul §-lui 84, sau nepermisă la timpul și locul anunțat, respective serbare de partid neanunțată, ori oprită, sau procesiune, asemenea și celce conturbă ordinea, asemenea de partid, serbări de partid, sau procesiuni, ori nu se supune dispozițiilor autorității, luate cu privire la susținerea ordinei publice, sau dispozițiilor autorității, referitoare la disolvare, dacă făptuirea sa nu e cumva mai gravă, comite transgresiune și se pedepsește cu închisoare până la o lună, și cu amendă până la 300 coroane.

§ 149. E oprită întrebunțarea steagului, ori a insigniului, în publicitate, sau pe edificiul, a cărui întrebunțare e oprită prin ordinul ministrului de interne, din motivul, că înseamnă direcție contrară față de statul maghiar, sau de instituțiile sale legale. E oprit a se pune steagul sau insigniul partidului, ori al candidatului, pe biserică (casă de rugăciune), edificiul de stat, municipal, orașenesc, ori comunal, pe edificiul școlar, ori pe apartinențele acestora.

Comite transgresiune și se pedepsește cu închisoare până la o lună și cu amendă până la 300 coroane:

1. Celce pune steagul ori insigniul partidului sau al candidatului la locurile mai sus înșirate, ori dispune să fie pus, sau permite să fie pus în astfel de locuri.

2. Celce împiedecă să fie pus ori folosit în mod public steagul sau insigniul permis.

3. Celce delătură fără drept, rupe ori murdărește, steagul ori insigniul pus în astfel de loc, unde punerea lui e permisă.

4. Celce pune ori folosește astfel de steag sau de insigniu, a cărui întrebunțare e oprită.

Autoritatea polițială, respective antistia comunală, e datoare să delătore steagul ori insigniul pus sau întrebunțat în contra opreliștei.

Steagurile și insigniile oprite se confiscă. Dispozițiile referitoare la steaguri și insignii sunt dătoare de măsură și pentru publicațiunile și provocările referitoare la alegere.

§ 150. Cu privire la transgresiunile din §§-ii 147, 148 și 149, procedura aparține autorității administrative, îndreptățită a judeca în chestii penale polițiale, și anume, pe teritoriul asupra căruia se estinde activitatea poliției de stat reg. ung. din capitală și reședință, competenței poliției reg. ung. de stat.

§ 151. In casurile amintite în §§-ii 147, 148 și 149 începerea procedurii penale polițiale se prescrie în trezeci de zile dela comiterea făpturii.

CAP VII.

Dispoziții mixte și transitorii.

§ 152. Presidentului și membrilor comisioanelor de conscriere, de alegere și de votare, dacă nu locuiesc în localitatea activității lor, pe vremea cât sunt activi de fapt, le compete diurnă și viaticul de drum. Mărimea diurnelor și a viaticului, cum și modalitățile computării lor, le stabilește ministrul de interne prin ordinațiune.

Toate cheltuelile oficioase, avute cu persoane și cu lucruri, la conscrierea alegătorilor, și punerea și rectificarea listelor și cu procedura alegerii, le poartă erariul.

§ 153. La compunerea listelor și la rectificarea lor în fiecare an, mai departe la procedura de alegere, au se fie întrebunțate tipăriturile pe cari le trimite ministrul de interne în scopul acesta comitetului central.

§ 154. Dispozițiile din legea aceasta, cari se refer la stabilirea cercurilor de votare, la compunerea comitetului central și la compunerea listelor electorale, intră în vigoare în ziua publicării legii despre cercurile electorale. (§-ul 21).

Lucrările în jurul stabilirii cercurilor de votare au se fie începute fără amânare la termenul stabilit în §-ul acesta (alineatul prim) și în trei luni au se fie terminate.

Compunerea listelor electorale se începe cel mult după expirarea acestor trei luni, dar numai decât.

Dispozițiunile celelalte ale legii acesteia intră în vigoare după expirarea unui an dela termenul fixat în §-ul acesta, alineatul prim.

§ 155. In curs de un an, socotit dela ziua intrării în vigoare a legii acesteia (§-ul 154), toate alegerile de deputați se fac în cercurile actuale electorale și după legile de până acuma. Sub durata dietei, întrunită în ziua intrării în vigoare a legii acesteia, toate alegerile supletorii se fac în cercurile actuale electorale și după legile de până acuma.

Dacă intrarea în vigoare a legii acesteia se face înainte de 31 August, rectificarea listelor electorale, conform legilor

de până acuma, este a se abandona; și dacă întreaga procedura e în curgere, ea trebuie sistată. In cazul acesta, ca bază la alegerile amintite în alineatul prim, servesc listele electorale valabile pentru anul în care legea aceasta intră în vigoare.

Dacă intrarea în vigoare a legii acesteia se face după 31 August, procedura aflătoare în curgere cu privire la rectificarea listelor electorale, conform legilor de până acuma, este a se termina după legea actuală. In cazul acesta, ca bază la alegerile amintite în alineatul prim, întrucât alegerea cade în anul începerii intrării în vigoare a acestei legi (§-ul 154), servesc listele valabile pentru anul acela, iar listele rectificate se face mai târziu, — listele rectificate în înțelesul alineatului.

Listele rectificate pe baza legilor de până acuma, în casurile amintite în alineatul premergător, nu mai au se fie rectificate.

§ 156. Fiecare municipiu și fiecare oraș cu magistrat regulat, cari, după legea despre cercurile electorale (§-ul 21), fie singur, fie cu alt oraș, ori cu alte orașe împreună, alege deputat, alege în termenul fixat de ministrul de interne, în înțelesul acestei legi, comitetul central. Imediat cum e ridicată la putere de drept alegerea comitetului central, în municipii și în orașele, cari au magistrat regulat și în înțelesul legii amintite în §-ul 21 trimit deputat separat la dietă, încredințarea comitetelor centrale deacuma înceată.

Incredințarea comitetelor centrale, a lese întâia dată, înceată imediat cum s'au împărțit primele liste definitive. Incredințarea comitetelor centrale alese a doua oară, înceată după împlinirea anului al treilea dela împărțirea listelor prime.

§ 157. In orașele cu magistrat regulat și în comunele mari, cari de present au drept de a trimite deputat separat la dietă, dar acest drept înceată pe baza legii despre cercurile electorale (§-ul 21), rectificarea listelor electorale după legile de până acuma (§ 155, alineatul 3), au se o termine comitetele centrale, și tot ele au se se săvârșască și lucrările legate de conducerea alegerilor, până atunci, până când alegerile de deputați, în înțelesul §-lui 155, se fac în cercurile electorale de acuma.

§ 158. Cu ocaziunea compunerii listelor cu privire la etate e de ajuns, dacă persoana care e de trecut în liste împlinește anul dela a cărui împlinire depinde îndreptățirea sa de a alege în cursul unui an, socotit dela ziua publicării legii. Acela, în contra căruia există vreunul din motivele de excepționare sau de excludere, înșirate în §-ii 13 și 14, este a se trece în liste, dacă se dovedește cu document public, că motivul de excepționare sau de excludere într'un an dela ziua publicării legii înceată în mod neîndoios.

§ 159. Alegătorii de acuma, cărora le compete dreptul de alegere în înțelesul §-lui 12, au se fie trecuți din oficiu în liste, pe baza listelor vechi, valabile pe anul 1913. Exemplariul listelor vechi, aflător la comună (oraș), este a se pune la dispoziția comisioanelor de conscriere.

§ 160. Pentru a putea fi ales, nu se cere împlinirea anului 30 de etate (§-ul 17) dela acela, care înainte de a se face alegerile generale pe temeiul acestei legi, a fost deputat dietal ales și verificat.

§ 161. Listele acestei legi rămân valabile fără a fi rectificate pentru întreg restul anului în care cade ziua care urmează după anul stabilit în §-ul 154 alineatul ultim, și afară de aceasta pentru întregul an calendaristic care urmează.

§ 162. Stăbilirea primei a cercurilor de votare, în înțelesul acestei legi, municipiile, respective orașele cu magistrat regulat, au să o revizuiască după trei ani dela ridicarea la putere de drept a primei împărțiri și să le modifice, amăsurat trebuinței (§-ul 23).

§ 163. Ministrul de interne poate iniția, pe calea ordinațiunii, pertracările necesare, pentruca acolo, unde comunele aparținătoare la notariate cercuale sunt împărțite la diferite cercuri de votare, notariate cercuale se fie reformate, pentru a sta în consonanță cu cercurile de votare, iar dacă municipiul nu ar lua dispozițiuni cu privire la reformarea lor, poate se ordoneze și din oficiu reformarea.

§ 164. Despre făptuirile nevalabile, săvârșite in contra cetățenilor alegători, despre judicatoria în chestii de valabilitate a alegerilor și despre dreptul electoral municipal, vor dispune legi speciale. Legile acestea trebuie se între în vigoare deodată cu intrarea în vigoare a întregii legi prezente. (§ 154 alineatul ultim).

§ 165. Dispozițiile legii acesteia, referitoare la cunoștința de limbă a comitetului central, a presidentului și membrilor comisioanelor de conscriere, alegere și votare, precum și cele referitoare la limba oficioasă a comitetului central, a procesului ver-

bal de alegere și de votare, a listelor de votare și a registrelor separate, compuse în înțelesul §-ilor 111 și 127, nu se extind asupra orașului și districtului Fiume. Ministrul de interne stabilește pe calea ordinațiunii norme corespunzătoare raporturilor de acolo.

§ 166. Cu intrarea în vigoare a legii acesteia își perd valoarea dispozițiile contrare dele legile existente.

§ 167. Cu executarea legii acesteia, in ce privește agendele date în competența ministeriului, se încredințează ministeriul, în celelalte ministrul de interne.

Noi recunoaștem articolul acesta de lege, și tot ce se cuprinde în el, în general și în special, de corect, plăcut și acceptabil, și cu puterea noastră regală prin aceasta îl aprobăm, întărim și sancționăm, și precum Noi îl ținem, cerem ca și credinșii noștri să-l țină.

Dat în Viena, anul omienouă-sutetresprezece, ziua treizeci Aprilie. Francisc Iosif m. p. (L. S.) Lukács László m. p.

Cartea de Aur.

A apărut volumul VII din valoroasa publicațiune a domnului T. V. Păcățian: „Cartea de Aur, sau luptele politice-naționale ale Românilor de sub coroana ungara”. In volumul acesta, de o estensiune de 50 coale de tipar, e descrisă epoca dintre anii 1881—1896, cu toate mișcările politice-naționale din acei ani, ca: organizarea partidului național român, conferențele naționale din Sibiu, Memorandul, Replica, procesul replicii, procesul Memorandului, etc. și sunt date în întregime verburile parlamentare, rostite de deputații români in dietă și de Arhiepiscopii români in casa de sus. Sunt date și părerile bărbaților de stat maghiari și vorbirile lor, rostite în chestia de naționalitate. Prețul acestui volum face 12 coroane exemplarul broșat și 14 coroane exemplarul legat. Doriții de a-l avea, sunt rugați să se adreseze autorului in Sibiu (Nagy-szeben).

Anunț.

Un local de prăvălie în piața orașului Szászsebez se poate închiria imediat de cătră vr'un negustor român, în condițiuni favorabile, putând conta la sprijinul taturor Românilor din oraș și cerc, fiind singura prăvălie românească.

Szászsebez, 18/31 Dec. 1913.

Proprietar:

Protopresbiteratul gr. or. român.

A apărut și se află de vânzare la Librăria arhidiecezană:

Contribuțiuni istorice

privitoare la

trecutul Românilor de pe pământul crăiesc.

Carte edată la inițiativa și sub îngrijirea d-lor:

Dr. Ilarion Pușcariu, Ioan de Preda, Dr. Lucian Boreca, Dr. Ioan Lupas, Dr. Ion Mateiu și Dr. Silviu Dragomir.

Prețul 4 cor. + porto 30 fil.

La Librăria arhidiecezană in Sibiu se află de vânzare:

Insemnările unui trecător

de

Octavian Goga.

Crâmpeie din sbuciumările dela noi.

Prețul 3 cor. + porto postal 30 fil.

Nr. 1079/1913.

(353) 3-3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa a III-a Suplac (Küküllő-szék), din protopresbiteratul Târnavei, devenit vacant prin strămutarea parohului Nicolae Boeriu la Ordinul Consistorial Nr. 12422 Bis. din 30 Septembrie a. c. se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima apariție în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreună cu acest post de paroh sunt cele fasonate în coala B. pentru întregirea dela stat:

Doritorii de a ocupa acest post să-și înainteze cererile instruite cu documentele prescise de norme în vigoare (extras de botez, testimoniu gimnazial, absolut clerical de 3 ani, atestat de calificare preoțească, documente recomandatoare despre purtare și oficiul ce l'ar fi având unde-va până acum) — la subsemnatul oficiu protopresbiteral (u. p. Küküllővár), având a se prezenta după în cunoașterea protopresbiterului, cu observarea dispozițiilor din Regulamentul parohial §. 33 la biserică în vre-o Duminică sau sâmbătoare, spre a cânta, predica, ori a oficia și cuvânta.

Cetatea-de-baltă, 12 Decembrie 1913.

Oficiu protopresbiteral gr. or. al tractului Târnava.

Nicolae Todoran
protopresbiter.

Nr. 617/1913

(352) 3-3

Concurs.

Devenind vacante posturile de învățători dela comunele de mai jos din protopresbiteratul Lupșa, pentru întregirea acestora se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Runc**, salariul începător 1200 coroane, solvibil: 600 coroane dela comuna bis. și 600 cor. ajutor de stat; relut de grădină 20 cor. și locuință în edificiul școlii.

2. **Șasa**, salariul începător 1200 coroane, solvibil: 700 coroane din cassa bisericeii și 500 cor. ajutor de stat; cvartir și grădină în natură.

3. **Valea-Georgelului**, salariu începător 1200 coroane, anume: 600 coroane dela biserică și 600 cor. din ajutor de stat. Cvartir și grădină în natură.

Salarele se solvesc, atât partea dela stat, cât și cea dela cassele bisericești, în rate lunare anticipate.

Gradațiile la toate trei posturile se prestează după anii de servit conform § 4 din art. de lege XVI. 1913.

Ajutoarele dela stat sunt votate în regulă, beneficiind de ele și învățătorii de până aci. Pentru noii învățători devin însă licvide numai după ce dl. ministru le pune în curgere pe baza documentelor celor aieși.

Lângă dorințele impuse de legi și regulamente, aleșilor învățători li se impune și datorința de a conduce elevii la biserică și a executa cu ei răspunsurile liturgice.

Concursurile înzestrate cu documentele cerute de regulamentele în vigoare, să se trimită subscrisului oficiu protopresbiteral în termenul deschis.

Concurenții, până în 8 zile înainte de alegere, să pot prezenta și în comună pentru care au concurat, spre a cânta și face cunoaștință și cu poporul.

O f e n b a i a, (Arányostány), 13/26 Decembrie 1913.

Oficiu protopresbiteral gr. or. român al Lupșei, în conțelegere cu comitetele parohiale concernente.

Vasile Gan
protopresbiter.

Nr. 927/1913.

(336) 2-3

Concurs.

Pentru ocuparea parohiei vacante de cl. III Crij cu filiile Cloașter și Meșendorf, în senzul veneratului ordin consistorial dt. 22 Octombrie a. c. Nr. 13816 Bis. 1913 se publică concurs nou cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreună cu acest post de paroh sunt cele fasonate în coala B pentru congruă.

Cererile concursuale instruite conform presciselor în vigoare să se înainteze subsemnatului Oficiu protopresbiteral în termenul deschis, iar reflectanții, — cu știrea subscrisului, să se prezinte în vre-o Duminică sau sâmbătoare în biserică materia Crij, asemenea în filiile aparținătoare spre a-și arăta aptitudinea în cântare, tipic, cuvântare sau celebrare, și a face cunoaștință cu poporul.

Sighișoara, 20 Noembrie 1913.

Oficiu protopresbiteral greco-orient. al tractului Sighișoara în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopop.

Pentru oase slabe.

Copiii cari se înspăimântă de luarea oleiului de pește arată deosebită plăcere pentru Emulsiunea Scott. Acest motiv îndeamnă pe medici să prescrie Emulsiunea Scott în locul oleiului comun de pește, ca mijloc de întărire a osului. Emulsiunea Scott imprimată, multămită compoziției din substanțe necesare pentru formarea oaselor, mare putere pentru dezvoltarea tinărului Organism. Copiii încep curând a sta în piciorușe și fug repede siguri și veseli.

De aceea decideți-vă a da copiilor palizi și debili Emulsiunea Scott, ce se mistue așa de ușor și care le face fața trandafir și li face sănătoși și voioși. — Inșă numai Emulsiunea Scott și nu alta.

Prețul unei sticle originale este 2 cor. 50 fl. Trimiteți în marce postale 50 fl. la Scott et Bowne Viena VII. cu provocarea la acest ziar și primiți print'o apotecă o sticlă de probă.

Cadoul

cel mai frumos de Crăciun

e o păsărică „Canar“ de Harți cântăreți de prima forță atât ziua, cât și noaptea.

Recomand cu prețuri moderate din propria prăsilă. (355) 1-1

Josef Buda,
Sibiu, Knopfgasse Nr. 2.

O calfă de măcelar,

care să pricepe bine la această meserie și e Român, află numai decât aplicare în prăvălia mea pe lângă cele mai bune condițiuni. Cei interesați să se anunțe direct mie.

Sibiu, 16/29 Decembrie 1913.

(351) 3-3

Ion Radu

măcelar, strada Faurului 6.

»Hai să dăm mână cu mână
Cei cu inima română«.

Anunț de deschidere.

Am onoare a aduce la cunoaștința On. public românesc și în special a On. Preoțimi și Învățătorimi că me-a reușit să cumpăr casele cu

vestita prăvălie „la Gligor“

— din Sibiu, Piața mică, —

și pe care mi-am asortat-o cu toți articlii de Manufactură atât pentru dame și domni, cât și pentru țărani și țărance.

Din cauza procesului ce l-am avut cu orașul stând prăvălia mai multe luni închisă, rog pe On. Preoți din jurul Sibiului. să binevoiască a recomanda prăvălia mea credincioșilor din comunele D-lor.

Cu deosebită stimă:

Teodor Doboiu.

(343) 9-10

Ocaziune avantajoasă.

Se recomandă onor. public la cumpărarea

blănăriilor, manșoane, cravate,

din partea firmei

(356) 1-3

Iuliu Wermescher,

— Piața-mare 13. —

Aceste articole se vând cu prețuri reduse.

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.

Turnătorie de clopote și fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabrică

se recomandă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanția de mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu ușurătate în orice parte, în data ce clopotele sunt bătute de o latură, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate

(183) 27 12

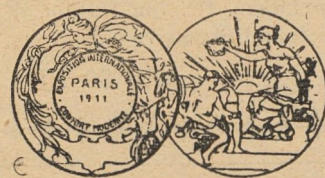
Clopotele găurite

o invențiune proprie și premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura S, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrație mai voluminoasă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel că un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomandă pentru facerea de scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preajustarea clopotelor vechi cu ajustare de fier bătut, ca și spre turnarea de toace de mătă.

Prețcuranturi ilustrate gratis.

REVERENZI!

Premiat:

Expoziția internațională de modă,
Paris 1911: Grand Prix și m. de aur.

La „Croitoria Universală“ **I. PETRASCU**

Sibiu, strada Cîsnădiei 30. — Telefon Nr. 172.

— Bogat asortată cu cele mai bune și fine stofe se primesc și execută —

Reverenzi pentru on. preoți

în cele mai bune condițiuni. — Croială modernă. — Serviciu solid și grabnic. —

Pentru lucru se garantează. — Prețuri moderate. (90) 29—

— Spriginiți industria română. —

Premiat:

Expoziția universală d'n Roma
1911: Grand premiu și med. de aur